

ВЕРЕСЕНЬ Ч. 8 1981

SEPTEMBER NO. 8, 1981

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

ВИДАЄ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ — PUBLISHED BY UNWLA, INC.

НАШЕ ЖИТТЯ

OUR LIFE

P. XXXVIII Ч. 8 ВЕРЕСЕНЬ 1981 SEPTEMBER NO. 8, 1981 Vol. XXXVIII

ЗМІСТ

В. Стус. Удруге кульбаба	1
Л. Костенко. Нехай підждуть	1
У.Л. Повертаємося з вакацій	1
XIX Конвенція СУА	2
А.М. Всещедрий Боже	3
М. Богачевська-Хомяк. Холодні поти мене обливають	4
Л.Б. При дослідях народного мистецтва	5
Відійшла у вічність Катерина Пелешок (промова Л. Гладкої)	6
М. Юзефович. Мистецька виставка Лесі Дяченко-Кочман	7
Український Музей	8
Що читати? Л. Костенко. Маруся Чурай. Л. Онишкевич	10
М. Голод. Пісні нашої молодости	12
Вітаємо з днем народження	13
Л. Шанковський. Із мандрівок доріжками минулого	14
Тільки між нами і телефоном. Л. Калинович. Гетто потрібне хоч кілька разів у рік	16
ІКЕР. Весілля у "Ксені"	16
О-КА. Чи ми використали літо?	17
Г. Совачева. Крізь пориви життя	19
Р. Шраменко. Таємниця одного молодого життя	21
Our Life	22
Наше харчування. П. Книш. Ромова бабка	26
Наталка. У нашому городі. Помідори	26
Хроніка. Округа Нью Йорк. 107-ий Відділ	27
Дописи з діяльності Відділів	32
Посмертна згадка. Замість квітів	33, 36
Нашим малютам	34

Головна Управа СУА і Адміністрація Нашого Життя

108 Second Ave.
New York, N. Y. 10003
тел. (212) 533-4646

Our Life Editor Uiana Liubovych
тел. (212) 674-5508

Український Музей

203 Second Ave., New York, N.Y. tel (212) 228-0110

Видає Союз Українок Америки раз у місяць за винятком серпня.

Редактор — Уляна Любович

Редакційна колегія: Світлана Андрушків, Марія Барагура, Лідія Бурачинська, Любов Волинець.

"Розвага — забава" ред. Віра Андрушків.

Мовна редакція — Наталя Лівницька-Холодна.

Наша обкладинка. Березова алея. Фото У. Любович.
Cover illustration. Birch alley. Photo U. Liubovych.

"Second-Class Postage Paid at New York, N. Y. and at additional mailing offices".

© Copyright 1981, Ukrainian National Women's League of America, Inc.
International Copyright Secured — All Rights Reserved
Made in U. S. A.

ГОЛОВНА УПРАВА
СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ЕКЗЕКУТИВА

Іванна Рожанковська — голова

Теодозія Савицька — 1-ша заступниця голови

Марія Томоруг — 2-га заступниця голови

Лідія Гладка — 3-тя заступниця голови

Наталія Даниленко — 4-та заступниця голови

Уліта Ольшанівська — протоколярна секретарка

Марія Савчак — кореспонденційна секретарка

Розалія Полчі — англомовна секретарка

Ольга Літелло — касирка

Іванна Ратич — фінансова секретарка

Ольга Гнатейко — вільний член

Оксана М. Куйбіда — вільний член

РЕФЕРЕНТУРИ

Марія Крамарчук — організаційна

Оксана Ленець — культурно-освітня

Любов Волинець — музейно-мистецька

Ольга Гайдук — виховна

Анна Кравчук — суспільної опіки

Ірена Качанівська — касирка суспільної опіки стипендій

Ірена Чайківська — пресова

Ірена Куровицька — зв'язків у Нью-Йорку

Марта Федорів — зв'язків у Вашингтоні

Люїза Сакс — статутова

КОНТРОЛЬНА КОМІСІЯ

Ольга Муссаковська — голова

Ірена Кіндрачук, Леся Гой — членки

Евгенія Новаківська

Ростислава Яхницька — заступниці

ГОЛОВИ ОКРУЖНИХ УПРАВ

Ліда Колодчин — Дітройт

Наталія Даниленко — Філадельфія

Оксана Щурова — Нью Йорк

Іванна Мартинець — Північний Нью Йорк

Ліда Гладка — Нью Джерзі

Марія Почтар — Округа Огайо

Марія Семків — Чикаго

Марія Гижя — Нова Англія

Тетяна Дурбак — Південний Нью Йорк

ПРЕДСТАВНИЦТВА

"НАШОГО ЖИТТЯ"

АНГЛІЯ:

Ukrainian Booksellers, 49 Linden Gardens
Notting Hill Gate, London W 2

АВСТРАЛІЯ: "Library & Book Supply"

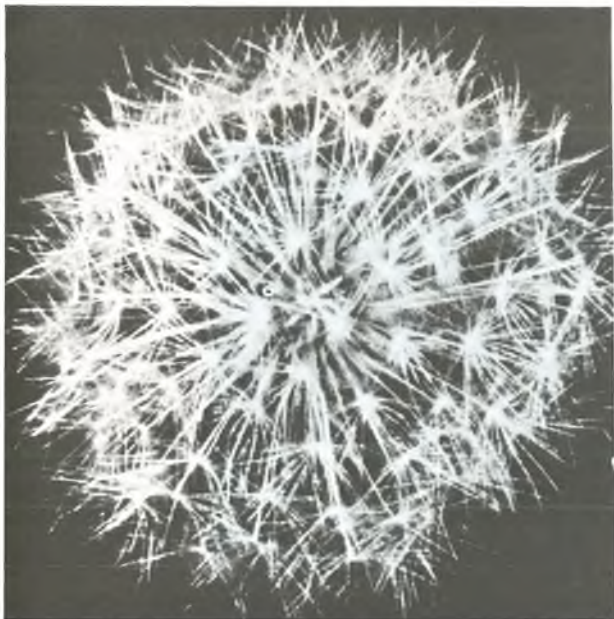
16a Prospect St.
Gleroy, W9, Victoria
Australia

ФРАНЦІЯ: Daria Melnykovich

c/o N. 7 887 93 de Paris
26 rue de Tercy, Paris 18-2,
France

НІМЕЧЧИНА: Ukrainischer Frauenverband

Haus der Begegnung
8 München 5, Rumfordstr. 21

Кульбаба. Фото Д. Стачів
Blowball. Photo by D. Stachiv.

ПОВЕРТАЄМОСЯ З ВАКАЦІЙ.

Здавалося б, що час має свій точний вимір: хвилини, години, дні, тижні, місяці, роки. А все таки він для нас не однаково швидко минає. Буває час напруженої праці, але теж відпочинку, що минає швидко, зашвидко. Іншого разу він тягнеться довго й видається, що задержався й повзе черепашином ходом. Не лише добрі хвилини минають швидко, інколи не можемо встигнути з виконанням завдань, які ставить перед нами наша праця. Кажуть, що щасливі не вміють обчислити бігу чи лету часу. Але й тим, хто намагається виконати важке завдання теж час минає надто скоро.

А тепер за нами вакації. Більшість з нас проводить їх поза місцем свого постійного осідку. Приглядаючись, з яким настроєм, з якою настановою повертаються деякі родини додому можна зауважити, що є такі, для яких ці виїзди і поворот є джерелом спокійної радості. Вони радо зустрічають літо і перебування поза домом, але теж зі спокійною радістю повертаються до свого дому. Приходить на думку, що це такі, які вміють жити. Для них їхній дім, де живуть зі своєю родиною, місто, в якому звикли зустрічати знайомих і приятелів, а найважливіше їхня праця це не джерело трудів і неприємностей, а, навпаки наче гніздо для перелетних птахів. Воно дає затишок, гармонійне, хоч і не без турбот, співжиття з рідними і працю, яка, може, нелегка, але дає вдовolenня. І коли приглядаються таким людям, то приходить на думку: чи це просто тільки доля для них прихильна чи, може, це заслуга їхньої вдачі та стосунку до життя, його проблем? Чи таке джерело

"НАШЕ ЖИТТЯ", ВЕРЕСЕНЬ 1981

ВАСИЛЬ СТУС

* * *

Удруге кульбаба в долині пророста,
шпиори удруге попри стежку пружяться,
і молодіє в жовтих пелюстках
прижухлий очерет.

Ще й горобці беруться
переспівати спокій і журу
і тишу ковилево-полинову.
Прокільчилося молодими врунами
осіннє поле — зеленіє знову.

Тебе ж нема. Була ти — і нема.
І вдруге не пройдеши новими травами:
на крайсвіті бродиш під вітрами,
під чорними вітрами чотирма.

VIII. 1963

ЛІНА КОСТЕНКО

* * *

Нехай подождуть невідкладні справи.
Я надивлюсь на сонце і на трави.
Наговорюся з добрими людьми.
Не час минає, а минаєм ми.
А ми минаєм... ми минаєм... так-то...
А час — це тільки відбивання такту.
Тік-так, тік-так... і в цьому вся трагічність.
Час — не хвилини, час — віки і вічність.
А день і ніч, і звечора до рання —
це тільки віхи цього проминання.
Це тільки мить, уривочок, фрагмент.
Остання нота ще бринить в повітрі, —
дивися: Час, великий диригент,
перегортає ноти на пюпітрі.

Неповторність. Вірші-Поєми.

тихої радості не лежить у глибині душі, у свідомому шуканні того, що добре в даних умовах? Не всі життєві умовини залежать від людини, але від неї залежить, чи в даних умовах і в тому, що приносить життя і доля, вміє шукати й бачити те, що добре, чи радше знаходить це, що зле.

Повертаючись до проблеми часу, з яким часто ведемо війну, треба нам сказати декілька слів про працю в редакції. "Наше Життя" виходить в правильних відступах часу в половині місяця. Для цього ми ведемо контрольні записи в календарі. Буває, що багато часу зуживає експедиція і поштові дні, так, що журнал приходить пізно до читачів. По правді, крім святочних побажань в журналі не має майже статей і матеріалів, які тратять своє значення і актуальність за тиждень чи навіть місяць, але краще було б коли б приходив до читачів раніше. Тому то ми видаємо це, вересневе, число з тими матеріалами які маємо, так, що не буде деяких сторінок і рубрик які бувають звичайно.

У.Л.

ХІХ КОНВЕНЦІЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ 23-ГО — 25-ГО ТРАВНЯ 1981 Р.

Photo: Meva
Photo Studio.

1

2

3

4

5

А. М.

ВСЕЩЕДРИЙ БОЖЕ!

Допоможи нам, з'єднаним в СУА,
поборювати кривду і невдачі,
нескверними устами правдомовними
ширити правду про Україну.

Натхни ніжністю серця наші,
щоб відкриті рамена пригортали добро і красу,
щоб ми не плямили свого імени
у розкошах, за обездолених забувши.

Дозволь нам бути велетнями духа,
гартованими наснагою посвяти;
дозрівши у творчому чині,
ніколи не заломитися у безнадії.

Провадь нас, Вселаскавий Боже,
шляхом громадської справедливости
щоб поспішати з допомогою всім тим
у кого б'ється українське серце.

Під Твій Покров святий
клонимо голови, Пречиста Мати.
Чувай над нами, щоб ми ніколи не зрадили
найвищих прикмет жінки-громадянки.

Допоможи нам чесно прямувати
шляхом національних ідеалів,
а від усього злого,
Пресвята Богородице, спаси нас,
Амінь.

Цю молитву виголосила артистка Людмила Середюк під час полуденку XIX Конвенції 23-го травня 1981 р.

6

7

8

- 1 Банкет XIX Конвенції СУА 24-го травня 1981 р.
- 2 Президія XIX Конвенції СУА. Зліва Лідія Гарванко, Лідія Бурачинська — почесна голова СУА, Ірина Руснак — предсідниця президії. глибини Лідія Колодчин. Фото Дора Рак.
- 3 Промовляє Марта Кічоровська. Сидять зліва: Лідія Колодчин, Наталка Слюзар.
- 4 Засідання Головної Управи: Зліва: Теодозія Савицька, Люїза Сакс, Лідія Колодчин, Оксана Щурова. Ірина Чайківська читає протокол з попереднього засідання Г. У.
- 5 Фрагмент виставки гербів. Виконала Мирослава Стахів
- 6 Перша зустріч-засідання новообраної Головної Управи СУА
- 7 Наради Пресової Комісії
- 8 Наради Пресової Комісії. Зліва М. Крамарчук, А. Максимович, О. Процюк.

- Banquet during the XIX Convention of UNWLA
- Presidium of the XIX Convention: From left: L. Harvanko, L. Burachynski, I. Rusnak. At back, L. Kolodchyn. Photo by D. Rak.
- Marta Kichorowska at the podium. Seated from left: I Kolodchyn, N. Sluzar.
- From left: T. Sawycka, L. Saks, L. Kolodchyn, O. Szczur. I. Czajkowska reading the minutes from the last Executive Board meeting.
- Portion of the exhibit of embroidered crests. Done by M. Stachiw.
- First meeting of the newly elected Executive Board of UNWLA.
- Press Conference during the XIX Convention of UNWLA, Inc.

Три місяці після того, як українці втратили Львів, у лютому 1919 року у Львові почала виходити друга в історії українська жіноча газета: *Наша Мета* (перша називалась просто *Мета*), і на її шпальтах галичанки прийшли до остаточного переконання, що їм треба з'єднаної жіночої організації. У серії статей Северина Кабаровська писала про жіночий рух у Галичині і при тому бідкалась, що самі жінки не знають історії жіночого руху.

Її статті, однак, незнані, бо мабуть самотній примірник річника *Нашої Мети* переходить у Центральному Державному Історичному Архіві у Львові. Ксерокопій немає, на мікрофільм доводиться довго чекати, і я — як ті монахи, в чийх келіях я сиділа, споглядаючи крізь склепіння вікон у старих грубесних мурах на засніжений Львів, — заповнювала сторінку за сторінкою шкільного зошита закупленого, на всякий випадок, у Москві.

Але робити відписи із друкованих статей не так важко, як відшифрувати, у цьому ж архіві листи Олени Пчілки чи закарлючки Михайла Павлика. Над ними доводилось сидіти із збільшувальним склом в руці і додатково лампою поруч. Добре що архіви і бібліотеки відкриті вечорами і було досить часу працювати над матеріалами.

Проте паніка напала на мене час-від-часу в Радянському Союзі коли серед архівних матеріалів з'являлися досі невідомі або переочені аспекти історії жіночого руху на Україні. Паніка напала на мене в Москві, коли я, чекаючи на оформлення поїздки на Україну, натрапила на те, що українки були серед тих жінок, які вперше в Російській Імперії в 1905 році підняли справу політичної автономії та виступили проти русифікації. Імен тих жінок досі не вдалось мені устійнити, хоч я переглядала цілі стоси поліційних звітів. (При тому в мене було враження "деjà vu", зустрічаючи в архівах царської Охранки Горську, Дзюбу, Плюща...)

Про жіночі рухи в Наддніпрянщині я довідалась із доступних в Америці друкованих джерел, а тут з'являється повніша історія. Навіть Зінаїда Мірна, пишучи в *Жінці* 1937 року не знала про все що діялось, та й переочила дещо. Як інакше пояснити її підкреслення подібності українського та російського жіночих рухів? (Архівні відкриття на Україні повели мене до нових шукань в Нью Йорку, де я, здавалось, найкраще ознайомена з наявними матеріалами і тут, в УВАН-і, в архіві Ганни Чикаленко Келлер, яка листувалася з Мірною, я знайшла недруковану записку з відмінним від Мірної окресленням українського жіноцтва.)

В такі-то моменти, коли чітко усвідомлюю собі що от-от і написала б не таку як треба працю, відчуваю клясичну "анкзаєті" — тривогу, чи, сказавши просто, холодні поти мене обливають. Сняться мені неживі вже жінки, і наші вже як дорослі діти, і обо-

М. Богачевська-Хомяк
Marta Bohachevska-Chomiak

в'язок супроти цих жінок-активісток пом'якшує вину, яку відчуваю, покинувши сім'ю в період, що включає Різдвяні Свята. В одному з чорновиків своєї поточної праці влітку 1980 року я написала, що ми не маємо можливості устійнити характер жіночих організації по різних містах України. Тепер, після повернення з Європи, я мусіла викинути це речення: його треба замінити двома новими уступами!

Три роки тому, коли я погодилась написати коротку історію жіночих рухів на Україні, мої професійні колеги дивувались чому я хочу вивчати це питання. Сьогодні, після кількох статей та доповідей, ці колеги виявляють зацікавлення темою, яка досі не здавалась їм важливою.

Двадцять років тому підготовлялась збірною книжка про жіночий рух на українських землях. Пояснюючи повільний хід проекту, Мілена Рудницька писала про труднощі зібрання потрібних для писання книжок — по деяких з них треба було посилати аж до Німеччини! З того часу появились праці Ірини Книш, Наталки Левенець, Лідії Бурачинської, стаття Анни Кобринської у гасловій *Енциклопедії Українознавства*, декілька альманахів. Коротка історія вже не буде правдивою історією жіночого руху.

Жіночі рухи на Україні творили тисячі жінок різних напрямів. Все це потребує ґрунтовного вивчення. У коледжі, в якому я zatrudнена, прийшлося переконувати адміністрацію, що мені потрібний ще один рік безплатної відпустки, щоб опрацювати матеріал до історії українських жіночих рухів. Коледж погодився; сім'я, дякувати Богу, вирозуміла. Але тут нова тривога: а що, коли знову восени поїду до Польщі, виявиться, що архів Союзу Українок таки не пропав?! Прийдеться робити нові відкриття...

Книжка пишеться, переписується, холодні поти періодично виступають, і намагання заспокоїти себе, що я вже раніше "потопала", працюючи над іншими книжками і якимось кожного разу виплила — це намагання не дуже успішне.

Історик Марта Богачевська-Хомяк пише книжку про українські жіночі рухи. Для цього вона робила наукові дослідження в архівах України, Росії і Польщі.

До ряду жінок недавнього покоління, що їм обставини не дали сповна розвинути своїх сил, належить Софія Чехович. У неї були — мистецький вишкіл, фахове знання і талант мистця-декоратора. Та щойно в похилому віці виявились у неї ці здібності у формі мистецьких праць.

Софія Чехович вийшла зі священничої сім'ї. Її батько о. Володимир був парохом в с. Батятичах коло Кам'янки. Мати Марія походила з роду Згорляткевичів, а бабуня була з роду Вітошинських. Отже, як бачимо, тут знову діяло правило посвоячення священничих родів, в яких зберігалася давня традиція і культура. Цій священничій сім'ї дано було пережити всі труднощі обмежених матеріальних умовин того стану. Батько помер молодо і залишив незабезпеченою дружину і трійко дітей — дочку Софію і синів Ярослава і Константина. У тому ж році Марія Чехович перенеслася до Перемишля, де в неї був по матері невеликий дім на Засянні. Тут пробігли дитячі роки Софії і її братів.

По закінченні вчительського семінара молода Софія пішла вчителювати на село. Перша її посада була у Тарнаві Вижній, пов. Турка. Воно можливо, що тут, а може ще раніше виявилось уперше її зацікавлення народним мистецтвом. Пізніше вона вчителювала в Дністрику, в Дрогобичці, в Вишатичах, Бо-

Софія Чехович — Тарнава Вижня — 1917 р.
Sofia Chochovych. 1917

лестрашичах, Нижанковичах. Щораз більше наближувалась до Перемишля, де все ще був родинний дім. Вкінці сталося, що її прийняли на вчительку в школі ім. М. Шашкевича та в жіночій гімназії Українського Інституту для дівчат. І тут уже встановилось її життя на довгі роки. Проживала вона з матір'ю при вул. Кляшторній ч. 14. Братів уже не було — Ярослав згинув у 1920 р. як сотник армії УНР, а Кость став професором Богословської Академії у Львові.

Мистецькі нахили Софії не дали їй спочивати. По довгих заходах врешті вдалося їй досягнути скерування до Державного Інституту Мистецтва у Варшаві, де навчалися вчителі і вчительки мистецтва. Дня 18 березня 1937 р. вона отримала тут диплом, що його по завершеному іспиті потверджено у тому ж році у Львівському університеті. Там проголошено, що Софія Чехович має "фахові кваліфікації до навчання мистецьких робіт як головного предмету в середніх загально-освітніх школах і державних та приватних учительських семінарах". Цей вишкіл дав їй солідну мистецьку освіту і закріпив її становище у школах Перемишля. В часі війни вона вчителювала у гімназії в Ярославі, потім повернулася вчити у Перемишлі, але вже ненадовго. Коли по війні стали переселювати українців, Софія Чехович разом з матір'ю переїхала до Львова.

Хоч напевно нерадо відривалась від рідного міста, проте тут власне у Львові мало зустріти її властиве завдання життя. Вона стала працювати у Львівському Державному Музеї українського мистецтва.

Все фахове знання Софії Чехович, яке служило до того часу навчанню її предмету, повернулось тепер на досліди з народного мистецтва. Пригадали їй узори вишивок та писанок, що їх зустрічала

Докінчення на ст. 20

Пам'ятник Софії Чехович
Monument to Sofia Chochovych.

ВІДІЙШЛА У ВІЧНІСТЬ ЗАСЛУЖЕНА СОЮЗЯНКА — КАТЕРИНА ПЕЛЕШОК

(З прощальної промови Лідії Гладкої, заступниці голови СУА, на похороні бл. п. Катерини Пелешок)

Ім'я Катерини Пелешок було відоме ширшим колам нашої спільноти так в Америці, як і в Європі. Вона ж бо брала активну участь у всіх подіях, які від Першої світової війни переживав наш нарід. Не шкодувала вона ні часу, ні сил у праці для свого народу й своєї організації — Союзу Українок Америки.

Бл. п. Катерина Пелешок приїхала до Америки 17-літньою дівчиною. Була вона дочкою вїта і, можливо, що саме те мало вплив на формування її світогляду та нестанови працювати для громади. Привезла зі собою спомин Рідного краю, який саме тоді стояв напередодні змагань за свою державну незалежність, що поривали за собою патріотичну молодь. Ті, хто приїхав до Америки, пильно слідували за подіями на рідних землях, радісно переживали створення самостійної держави та глибоко відчували й уболівали над катастрофою поразки. Бл.п. Катерина Пелешок розуміла, що не може стояти осторонь тих подій, а мусить стати свідомою і активною їх учасницею.

В 1921 р. в Нью-Йорку організувалася Українська Жіноча Громада яка несла поміч "Українським інвалідам" та іншим потребуючим установам в краю і в Європі, влаштовувала протестаційні віча з приводу смерти Ольги Басарабової та піддержувала зв'язки із Союзом Українок у Львові. Організувала теж фінансову допомогу, яка уможливила українкам участь в міжнародних конгресах.

У 1925 р. українське жіноцтво в Америці розуміючи важливість об'єднання створило Союз Українок Америки, до якого увійшли поодинокі жіночі гуртки. Українська Жіноча Громада в Нью-Йорку стала 1-им Відділом СУА, який розгорнув широку діяльність.

Бл. п. Катерина Пелешок була головою першого Відділу від 1945 до 1965 р., а згодом почесною головою цього Відділу. З її ініціативи 1-ий Відділ став членом ЗУДАК-у.

Після Другої світової війни сотні тисяч біженців опинились в Західній Європі. Їм треба було негайно прийти з допомогою. У висліді акції переселення велике число тих біженців почали приїжджати до США і тут теж потребували допомоги.

Бл. п. Катерина Пелешок wraz з іншими жінками включилася в цю допомогову акцію, яка була доказом великої гуманности та шляхетности українського жіноцтва в Америці. Особисто Катерина Пелешок розуміла важливість нової імїграції, зуміла приєднати новоприбулих до праці в Союзі Українок Америки, стала наче зв'язковою поміж давно- і ново-прибулими.

Хто ж з нас не пам'ятає членок СУА, які ждали на транспорти біженців у портах, чи на залізничних станціях, улегшували, як могли і як уміли, ті перші дні у новій, для більшості незнаній країні.

У саму Великодню неділю 1949 р. я вперше зустріла бл.п. Катерину Пелешок у поїзді, який привіз нас, біженців, з Бостону до Нью-Йорку. Нас

Сл. п. Катерина Пелешок The late Katherine Peleshok

огортали різні почування, ми з непевністю гляділи через вікно на неймовірно рухливу станцію, найбільшої метрополії світу. До нашого вагону увійшла українська жінка та з радісним привітом "Христос Воскрес" передала мені кошик зі свяченою пасхою від СУА. Ця жінка — це була Катерина Пелешок! Це був найкращий подарунок, який я колинебудь одержала. Це ж був символ неперервного звена поміж українським організованим жіноцтвом!

Впродовж свого життя бл.п. Катерина Пелешок займала різні відповідальні становища в нашій організації. Була вона, як вже згадано, довголітньою головою 1-го Відділу СУА в Нью-Йорку, заступницею голови Головної Управи СУА впродовж 6 літ, головою Контрольної Комісії СУА, довголітньою головою Українського Виставового Комітету, головою Об'єднаного Комітету, заступницею голови ЗУДАК-у.

Коли хтось в майбутньому буде писати історію української еміграції в Америці то серед її визначних громадських діячок бл. п. Катерина Пелешок буде займати одне з передових місць.

За усі її заслуги для української спільноти та зокрема для Союзу Українок Америки, Головна Управа СУА на своїй XVI Конвенції у травні 1971 р. надала бл.п. Катерині Пелешок найвище відзначення, іменууючи її почесною членкою Союзу Українок Америки.

Бл. п. Катерина Пелешок добре розуміла слова івана Франка:

*"Кожний думай, що на тобі
Мільйонів стан стоїть,
Що за долю мільйонів
Мусиш дати ти одвіт!"*

Нехай пам'ять про українську жінку-піонерку буде між нами вічною, а її життя нехай стане прикладом для молодого покоління!

Вічна їй пам'ять!

МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА ЛЕСІ ДЯЧЕНКО-КОЧМАН

Ще в жовтні 1980 р. старанням Пластового Племени Перші Стежі відбулась в Чикаго мистецька виставка кераміки Олександри Дяченко-Кочман.

Виставку відкрила Таня Назаревич. Представила всіма люблену і шановану мисткиню, та розповіла численно зібраним гостям про її працю і діяльність.

Леся Дяченко-Кочман студіювала мистецтво в Нью-Йорку і Чикаго досягнувши ступінь магістра мистецтва. Тепер викладає на Іллінойському Університеті. Є членом Американської Ради Ремісничого Мистецтва і членом Дирекції Коаліції Мистців Чикаго.

Пані Леся бере активну участь у виставках в багатьох містах Америки, де її праці були вирізнені і отримали численні нагороди. В українській пресі і в американських мистецьких виданнях появились дописи про її надзвичайну творчість. Сама мисткиня писала також рецензії та об'єктивні спостереження про виставки інших мистців.

З гордістю треба підкреслити, що пані Леся є вихованкою Пласту, а тепер її дві доні є прикладними пластунками. Також є активною членкою Союзу Українок Америки 29-го Відділу і була довгий час референткою Окружної Управи. В Чикаго Дяченко-Кочман є знана з праці в Школі Українознавства, де довгі роки була директором школи при Українському Православному Катедральному Соборі Св. Володимира.

Наша мисткиня працювала також в галузі образотворчого мистецтва — рисунки та олійні картини, а тепер затримала всю свою увагу на кераміці і то спеціально випаленої процесом РАКУ.

Після слова Тані Назаревич пані Леся дуже цікаво говорила про свою мистецьку творчість. Спочатку згадала про керамічне мистецтво взагалі, яке тепер дуже популярне в сучасному мистецькому

Олександра Дяченко-Кочман. Раку — ефект ч. 20.
З колекції Олега Сацюка.

Alexandra Diachenko Kochman. "Raku" — effect # 20. From the collection of Oleh Saciuk.

світі і побуті. Подала коротко з якого матеріялу виробляється кераміку, як її випалюється, як декорується.

Тепер виробляються з глини з допомогою модерної технології найсконплікованіші твори.

В Америці наприклад до половини 50-тих років кераміку викладали тільки на деяких вибраних університетах. Але під впливом нових мистецьких течій, в 50-тих роках в Америці, Японії і Європі мистці, включно з Пікасом, визнали глину одним з матеріялів своєї експресії. Вони почали експериментувати новими концепціями, керамісти почали творити абстрактні форми і переконались, що глина це ще один матеріял, яким можна передати свої думки.

Докінчення на ст. 8

Олександра Дяченко-Кочман. Раку — ефект ч. 14.
Alexandra Diachenko Kochman. "Raku" — effect # 14.

Олександра Дяченко-Кочман. Раку — чорна форма.
З колекції Таїси Маркусь.
Alexandre Diachenko Kochman. "Raku" — Black form. From the collection of Taissa Markus.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ВІДКРИТИЙ П'ЯТЬ ДНІВ НА ТИЖДЕНЬ
/КРИМ ПОНЕДІЛКА І ВІВТІРКА/
ВІД ГОД 1 — 5 ПО ПОЛ.

НАГОДА ПРИДБАТИ СОБІ ОРИГІНАЛЬНИЙ ДЕРЕВОРИЗ ЯКОВА ГНІЗДОВСЬКОГО.

Купуючи цей дереворіз, Ви не тільки збагатите свою мистецьку колекцію, але й допоможете розбудові Українського Музею.

Дереворізи власноручно підписані автором.
Наклад — 150 штук. Розмір: 13 × 13 ін.

I understand that \$50.00 of this sum is tax deductible contribution to the Ukrainian Museum. I also understand that the numbered prints are assigned strictly in the order in which responses are received.

Please make check payable to: The Ukrainian Museum
203 Second Avenue
New York, NY 10003

Enclose sum of \$75.00 for "Paperot", J. Hnizdovsky or \$81.00 for print and mat.

Докінчення: МИСТЕЦЬКА ВИСТАВКА Л. ДЯЧЕНКО - КОЧМАН

Пані Леся зазначила, що старається виявити свій особистий, індивідуальний стиль, і, хоч її речі видаються дуже різноманітні, вони мають багато спільного, як форму, розмір, лінію, колір і поверхню. Особливо цікавиться абстрактними формами, які сприймаються і оцінюються, як концепцію не зважаючи на те, з якого матеріялу ці речі зроблені.

Пані Леся замість полив у скульптурах вживає залізни і мідні оксиди, які надають вигляду металів. До скульптур уживає здебільшого кам'яну масу, яка випалюється при 2200 ступенів.

"РАКУ", яким переважно працює пані Леся, це спосіб випалювання глини, який був започаткований в Японії в половині 16-го століття.

В Америці цей процес поширився лише в 60-тих роках, і його прийняли мистці керамісти, які зацікавлені у творенні предметів унікального, неповторного характеру.

Предмет, посудина чи скульптура, випалюється до 1750 ступенів тепла. Коли предмет розпечений до червоного кольору його виймають з печі і занурюють в металеву діжку виповнену сухим листям або тирсою, що запалюється і утворюють карбонатну кислоту. Площа, яка не помазана поливою стає

чорною. Карбонатна кислота заходить в щілини спеціально приготованої поливи і утворює чорні тріщини або нітрат, який дає спеціальний блиск.

До "РАКУ" вживають спеціально приготовану глину, в яку вмішують велику кількість *шамоту* (випалена глина з якої випалюють вогнетривали матеріяли), який може витримати шок швидкої зміни температури з гарячої в холодну.

Вислід випалювання "РАКУ" завжди непередбачений і повний несподіванок, власне тому він, хоч тяжкий і навіть небезпечний, є на думку пані Лесі, цікавий і прекрасний.

На виставці всі експонати були надзвичайно оригінально скомпоновані і притягали до себе глядачів, які з захопленням їх оглядали. Виставлено коло 60 творів, багато з них скульптури великого розміру. Були також плити, тарілки, вази, посудини і т. п.

Виставка мала дуже великий успіх, було продано багато творів і зроблено багато замовлень. — Цікаво, яку несподіванку тим разом принесє "РАКУ" у їх виконанні.

НАГОДА ПРИДБАТИ СОБІ ОРИГІНАЛЬНУ КОЛЬОРОВУ ГРАФІКУ БОГДАНА БОЖЕМСЬКОГО.

Купуючи цю графіку, Ви не тільки збагатите свою мистецьку колекцію, але й допоможете розбудові Українського Музею.

Дереворізи власноручно кольоровані (шість кольорів) і підписані автором.

Наклад — 150 штук. Розмір: 13×10 ін.

I understand that \$25.00 of this sum is a tax-deductible contribution to The Ukrainian Museum. I also understand that numbered prints are assigned strictly in the order in which responses are received.

Please make check payable to: Ukrainian Museum
203 Second Avenue
New York, NY 10003

Enclose total sum \$40.00 for "Owl", B. Borzemsky or \$45.00 for print and mat.

ПОЖЕРТВИ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ:

1000.00 дол. — Богданна і д-р Богдан Худьо, Шорт Гіпс Н.Дж.;

500.00 дол. — Кон Едізон, Нью Йорк, Н.Й.;

75.00 дол. — Романа Дигдало, Дітройт, Міч.;

50.00 дол. — д-р Андрій Мацюрак, Ельмвуд Парк, Ілл.;

50.00 дол. — 116-ий Відділ СУА, Ірі, Огайо;

25.00 дол. — о. Лев Любинський, Ведзерсфілд, Кон. через 93-ий Відділ СУА;

25.00 дол. — д-р Володимир і Оленка Карпиничі, Далляс Пенн. з нагоди 50-літнього ювілею праці для Української церкви отця Ярослава Шуста;

10.50 дол. — Іван Р. Костюк, Трентон, Н.Дж.

по **10.00 дол.** — Володимира Михайлів, Честер, Пенн., Марія і Теодор Гелемей

Сердечно дякую
Дарія Байко, адмін. директор.

ДАРУНКИ ДЛЯ КРАМНИЧКИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ:

89-ий Відділ СУА, Кергомксон, Н.Й. — серветка, яку вишивала Галина Журба.

Людмила Сердюк, Трентон, Н.Дж. — 2 вишивані серветки, 3 різьблені писанки і підставка на писанку.

Складаю щиру подяку **Софії Білинській**, яка без винагороди оформила брошури для дереворізів Я. Гніздовського і Б. Божемського, які видав Український Музей для придбання фондів.

Щиро-сердечно дякую

Ірина Волосянська
завідуюча крамничкою У.М.

ДАРУНКИ ДО КОЛЕКЦІЇ ФОТОГРАФІЙ УКРАЇНСЬКОГО МУЗЕЮ:

Софія Левицька — 1

Лука Поліняк — 4 негативи, 3 фотографії

д-р Теодор Мацьків — 1

Щиро дякую

Марта Зелик
завідуюча фотографіями

ЩО ЧИТАТИ?

Ліна Костенко. **МАРУСЯ ЧУРАЙ.**

ІСТОРИЧНИЙ РОМАН У ВІРШАХ.

КИЇВ: РАДЯНСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК, 1979 р.
188 СТ.

Тут справа зовсім не в зрадливому коханні Гриця, відомого з пісні. Отруєння Гриця, коли він хотів одружитись не з Марусею, а з Галею — це тільки зовнішня форма, немов виправдання для впровадження справжньої головної думки твору. А вона вже появлялась раніше у поезії Ліни Костенко. Тут поетка тільки її розвиває до повноти, до вершка.

Тема є радше суспільна (а не виключно особиста) — і вічно актуальна. В романі розмальовано дві категорії осіб: тих, що зацікавлені тільки своїм добробутом, і тих, що є громадсько-зорієнтовані, які несуть на собі відповідальність за групу, за народ. До першої групи належить матір Гриця, що прагне тільки маєтків. Вона вбила душу свого чоловіка, бо змусила його прийняти свій спосіб життя, і він так узяв "хомут" на себе:

погладшав, запузатів, постатечнів
і втратив серце до козацьких справ...

— він став звичайним міщанином, у найгіршому значенні (як Ліна Костенко описувала у своїй "Естафеті": ... міщани міщанам передають меблі, срібло). Тільки у коротких моментах батько відчував як низько він упав, умер душею. А Грицева мати не хотіла бідної невістки, а ще й до того такої, що замість господарки — уклала пісні. Для такої архетипної свекрухи (зовсім як у "Лісовій пісні" Лесі Українки мати Лукаша) — мрією є багата Галя Вишняківна. А Вишняк також зацікавлений тільки особистою вигодою. Він один з тих, що

посідає греблі і поля,
у церкву ходить майже щосуботи.
Хто — за Богдана, хто — за короля.
А він — за тих, которії не проти.

Гриць виростав у такій родині та крім того часто змапку бував у Чураїв, з Марусею, де були зовсім інші принципи: честь та оборона свого рідного права, своєї землі, свого народу. І так старий Чурай згинув, убитий наїзником на Україну. Тому його дочка, Маруся, уклала пісні з героїчною тематикою (напр. відома пісня "За світ встали козаченьки...") коли навіть Гриць пішов боротись проти чужих зайд Маруся казала:

...я чекаю не кого, а месника.
я ж лицаря чекаю, козака.

Зовсім ясно, які були її категорії вартости, її пріоритети. Та у Гриця не було так, вони у нього хитались, немов у Лукаша, якому важко було вибрати між Мавкою та Килиною. Гриць сам висловлює це:

Я мучуся. Я сам собі шуліка.
Є щось в мені так, наче не моє.
Немов живе в мені два чоловіка,
І хтось когось в мені не визнає...

Ліна Костенко Lina Kostenko, poet.

У Гриця — роздвоєння: успадковане від матері бажання багатства та вигідного життя, і засмаковані мрії, поезія життя та принципи родини Чураїв. Гриць стоїть на роздоріжжі:

...не легко, кажуть, жити на дві хати.
А ще нелегше — жити на дві душі!

Та не йдеться тут про саме кохання Гриця до Марусі, та про пляноване весілля з Галею. Справа в тім, що Гриць почав ставати більше на шлях матері, піддався її намовам, не мав хребта. Навіть раніше, коли він пішов з козаками боронити свою землю, його схопили у полон Яреми Вишневецького, зрадника своєї крові. Та Гриць утік з полону сам, не спробувавши допомогти ні одному з трьох тисяч козаків... Дбаючи тільки про себе він таки розуміє ще, що:

Коли своїм коханням поступився
заради грошей і багацьких нив...
... я сам себе навіки обманив...

Глибоко у своїй душі він відчував, що сам себе зраджував, та не мав сили, відваги, спочатку вибрати так, щоб своєї душі не краяти. Коли аж при кінці, перед самим одруженням з Галею, він вирішує повернутись до Марусі, "бо не може без її пісень" — це вже пізно. Маруся зрозуміла прірву поміж ними:

моя любов чолом сягала неба,
а Гриць ходив ногами по землі.....

Вона бачила сама, що

Грицько ж, він міряв не тією міркою.
В житті шукав дорогу не пряму.
Він народився під такою зіркою,
що щось в душі двоїлося йому.

Грицько й Маруся вже не говорили спільною мовою. Тому момент отруєння Гриця (відомий з

пісні) — змінений Ліною Костенко. Гриць сам випиває отруту, що Маруся приготувала собі.... Це поетична справедливість для героя, що зрадив свою власну душу, свою власну правду. Це клясичний трагедійний акт, коли герой платить життям за момент зради самого себе....

Друга категорія осіб у цім творі, це Чураї, це філософ — супутник Марусі на прощу, це вічно вірний і відданий Марусі козак Іван Іскра, це той, що під час суду запитує, як це так, що зраду людини судити як рівну зраді народу: "зрадити державу — злочин, а людину?". Тут не договорено, що Гриць не тільки відходив від турбот за свій нарід, від активної оборони своєї землі, що він ставив на перше місце матеріальні багатства світу цього. Це вічно актуальна тема.

Тому у творі також описано зрадника Ярему Вишневецького:

уломок лицарського роду,
мучитель власного народу.

Вишневецький пішов ще кілька кроків далі. У нього не було навіть моментів вагань. Подібні перекинчики це ті, що співпрацювали з окупантом, це ті, яким байдуже було будь-що поза власними вигодами. До них Маруся Чурай звертається:

Ой люди, люди, Божа подобизна,
до чого ж ви цю землю довели?!

Болючі й жорстокі розправи наїзників, що протягали руки по багатства України, довели до того, що "пів України — то козацькі вдови". А козаки, обороняючи свою правду і своє право, знали, що:

...стоїмо ми на своїй землі.
А ви тут хто такі? Стояли б десь на Віслі.
У нас тут гетьман, у вас там королі.
Були б і ви, і ми таким би чином дома.

Це так поетка висловлює підставу на сусідське співжиття та справедливість. Та так, як було, то й світ не знав у чому справа.

...історії ж бо пишуть на столі.
Ми ж пишем кров'ю на своїй землі
... піснями і невольницьким плачем....

Тому співці-поети мають особливу вартість, їх не можна заступити, як це сказав під час суду козак Іван Іскра:

Ця дівчина не просто так, Маруся.
Це — голос наш. Це — пісня. Це — душа.

Устами Марусі Чурай та соток інших піснярів і поетів історія народу, душа народу житиме, як і Марусин батько:

Тепер він з нами в радості і в сумі.
Збагнуло серце вражене моє:
пішов у смерть — і повернувся в думі,
і вже тепер ніхто його не вб'є.

То чи дивно, що Ліна Костенко буде свій твір так, що Богдан Хмельницький не дозволяє Марусю вбити? Таку людину, що її рідня стільки дала для народу, що вона сама дала своїми піснями? В останній момент перед стратою прочитано гетьманський

Ой, із загір'я сонечко, з загір'я,
із-за далеких марев і морів.
Щоранку йде в холонучі сузір'я
одвічний дим одвічних димарів.

Чабанська ватра тліє коло заватри,
на довгій палі шелестить стіжок,
і бурелом громоздко, мов гексаметри,
лежить у лісі поперек стежок.

Співає ліс захриплими басами,
веде за повід стежечку худу.
І це вже, певно, зветься небесами,
бо я уже над хмарами іду.

Тут, в небі, тихо. Ані шум потічка,
ні вітру шум, ні пташка лісова.
І тільки десь Іванова Марічка
із того світу кличе його: — Ива-а-а!..

Неповторність. Вірші — Поєми

наказ. Марусине життя врятовано, та вона сама вже була "по той бік сонця і життя". Співати більше вона не могла. Вона сплачувала так свою власну провину, що також на момент захиталась і приготувала отруту, хоча б тільки для себе...

Маруся не отруїла Гриця. Рятуючи її Хмельницький підсвідомо виконує акт справедливості. Та головне те — що гетьман в імені народу побачив, що Маруся не зрадила своєї держави, та що не треба між братами вести порахунків і карати на смерть тоді, коли є час великих розрухів і війн. А поети зокрема потрібні народові, бо ж —

що помагає не вгадати духа,
як не співцями створені пісні?

То ж коли малий суддя Полтави, зацікавлений тільки спокоєм міста, не розумів ситуації та вартості Марусі, — великий гетьман держави розумів. Ліна Костенко висловила це понад 20 років тому:

Різні бувають естафети.
Передають поетам поети
З душі у душу,
Із мови в мову
Свободу духу і правду слова.....

І ось у цім історичнім романі Ліна Костенко тепер знову контрастно виявляє поведінку з одного боку тих, яким вигода та маєтки понад усе, тих яким усе одно, щоб тільки не бути проти чогось, тих, що перейшли на бік ворога, тих у кого душа роздвоєна, та з другого боку — тих, що боронять свою правду і право, тих, що передають

З душі у душу,
І з мови в мову.....

Це є справжня Маруся Чурай з 17-го, чи будь-якого століття. Це є головна думка твору Ліни Костенко.

Лариса М.Л. Залеська Онишкевич

ПІСНІ НАШОЇ МОЛОДОСТІ

(З НАГОДИ З'ЇЗДУ Б. УЧЕНИЦЬ ЛЬВІВСЬКОЇ ГІМНАЗІЇ СС ВАСИЛІЯНОК, ЩО ВІДБУВСЯ 7-8 ЧЕРВНЯ 1980 Р.
НА СОЮЗІВЦІ)

*Десь поміж зорями
народилася пісня,
Іскрами метеорів
вдарила об землю,
здрігнулися скелі
луною звуків,
дзвонили дерева,
тремтіли листки.
Квіти схопили пісню у келихи:
Пийте зоряне вино,
хмеліться і співайте!*

І справді ми співали і хмеліли піснею. Пісня була зелена і ми були зелені, буйні і шалені молодістю і надіями. Ми гралась у "зелене" з нашою молодістю, нашою школою, нашими учителями, яких ми тоді професорами величали, і співали, співали...

Піснею починався кожний шкільний день, замість молитви лунала коляда, або "Христос Воскрес", для нашого катехита о. Хомина співали "Ми тебе любимо";, кожна пора року мала свої пісні. — На великій перерві треба було заспівати котромусь із учителів наперекір, для того складалась пісні зі смішними словами під усякі мелодії. Також часом насміхались ми піснею з деяких молодших чи старших від нас товаришок. Пригадуєте, як це було: "Грім-баба, грім-баба, яка з тебе дараба"! — вже й не знаю, кому ця пісня була призначена. — Піснею виливали ми своє невдоволення, висловлювали насміх або й злобу, часом це був опис ситуації у даний момент. Ми мали свої улюблені пісні для усяких дій: коли роздягались на руханку у т. зв. шатрі, обов'язково лунала "Ой продала дівчинонька спідницю", на що бурело влітала мати Северина, кричала: "маєте великі претенсії, а малі успіхи" (Не знати, що вона тим хотіла сказати, бо ми назагал дуже добре вчилися, наша класа мала розумних і талановитих дівчат. Але, м. Северина нас не вчила, нас не знала і нас не любила). На цей крик з'являвся наш директор, д-р Щурат і теж висловлював нам піднесеним голосом "догану". Ми стояли тихо, напів роздягнені, і тільки чекали, поки вони викричаться і заберуться до канцелярії. Тоді ми співали: "Реве та стогне Северина, до небес голос підійма. Щурат, поторгавши за вуси, кричати їй допомога". Хтось дотепний додав дальшу стрічку, мабуть Дарка: "І Лев відважний на ту пору тихцем із класи виглядав і зі страху дубові двері то замикав то відчиняв". Третя стрічка була: "Ще треті дзвони не дзвонили, в класі ніхто не гомонів. Лише матки перекликались а Лев дверми раз-у-раз скрипів!"

З д-р Левом ми були в згоді, він провадив драматичний гурток, у якому пів нашої класи брало участь, бо ми були дівчата охочі до всяких муз. А попав він у цю пісню тільки випадково. — Для нього ми окремо співали: "Ой ходжу я понад річку тай пацьорки силу, серце ми ся розриває за тобов, Василю!"

На руханці легко було вивести з рівноваги пані Суховерську, яка мала популярне порекло "Каська", коли до ритмічних вправ співали ми невинну пісеньку "У лісі літом я би жив-жив-жив, бо в лісі літом рай-рай-рай, там свіжий воздух, тінь дерев-рев-рев-рев, і холодний ручай-чай-чай-чай-чай-чай-чай- .."

Тоді Каська до мене:

Панна Прокопович, ти дуже премудра, вже досить того "чаю"!

Алеж, прошу пані, це дуже весело...

Іди, зголосися у пана директора!

Тут усі починали протестувати: Ми всі співали, ми всі підемо!

Тоді Каська усміхалася, і ми вже чемно співали і чемно вимахували руками так, як вона хотіла.

На "Катапулю" — Ластовецького ми мали спеціально зложену пісню, де говорилось про те, що він хоче бути Сократом. Знова "Татко" — Чучма дуже любив, як ми співали хор із Софоклової Антигони, або Горацієве "О, навіс референт!"

"Татко" мав свої спеціальні вислови і мудрощі. Ось одна мудрість: Панночки, за дозволенням, прошу мені вірити, дорога до правди є важливіша як сама правда, тому я до школи щодня йду іншою дорогою! — Тож ми також викручувались від його нудних лекцій співом "Актіс аелію" ..

— Я ще до сьогодні чую лагідні і чисті сопрани Олі і Марійки, сильні і дзвінкі меццо обох Стеф, Марусі, Галі, Наталки і Ірки, дещо глухуваті Славки, Дарки і Дусі, гарні альти Олі, Марійки і Стефи, і контралято Люби. Мені, звичайно, припадало співати або зі сопранами, або з контралятами, як вимагала потреба.

На великій перерві ми збирались під вікном директора на подвір'ї, дивились на зелений сад і співали "Гей, у полі та вітер віє"... Звичайно, хтось привозив нову пісню з вакацій, Стефа сідала за фортепіано і нас учила. Вона теж учила нас з нот "Уже скотилось із неба сонце", або чогось іншого, — що нам тоді сподобалось.

При всякій нагоді співали ми стрілецьких, пластових та патріотичних пісень, бо над усім нашим життям витала Україна...

Пів нашої класи співало в хорі. Молодшим хором провадила пані Надрага. Там співалося про сиве пюююююреце в тихім Дунаї, про добру з медом паляницю, або про те, що минула вже зима. Пані Надрага була вдягнена в синю оксамитну сукню з великим декольтом на ... плечах.

У старшому хорі співалося вже зовсім щось інше. Наш улюблений україніст, Микола Матіїв-Мельник мав назву "Проблема", але ми не мали з ним проблеми, бо він гарно вчив, гарно сам співав і мав

Рис. Віра Дразжо

Докінчення: ПІСНІ НАШОЇ МОЛОДОСТІ

дуже тонке відчуття пісні. То ж ми справді добре і музикально співали. У нашому репертуарі були невмірущі пісні, старосвітські, а то і архаїчні: "Наdejда і предстательство і прибіжище християн". Цю я дуже любила, бо там були справді чудові слова: "Необоримая стіна, ізнемагаючим пристанище небурное ти еси, Богородице". Друга була для мене досить смішна, а це був гімн до любові: "Свята любове, тебе Бог дав, щоби з нас кожний щастя зазнав, сли луч твій ясний в душу зйде, він проганяє усе, що зле". Третя, дуже гарна fuga Бортнянського "Велія слава" була тим веселіша, що там приходило багато "Л", що його наші хористи вимавляли як "В". Отже була: Вевія слава, сваву і вевевіпіе возвоживши на него (велія слава, славу велеліпіе возложиши..) Але співали ми прекрасні і чудові пісні: Широкий луг, Утоптала стежечку, А хто бачив, Золоті зорі, Колядки і щедрівки, Вечерниці Ніщинського, Коби мені черевички і багато, багато інших, яких не можу пригадати...

Так хочу пригадати давню пісню,
не тямлю вже ні слів її, ні звуків,
щось причувається неначе шерех листя,
мов голос дзвону, ніби кроків стукіт.

Десь погубилися слова, що серце чарували,
розсипалась мелодія дрібним піском пустині,
нема співців, щоб пісню обновили,
щоб сповнена життя дзвонила вічно в мені.

Так хочу пригадати давню пісню,
що десь у підсвідомості зоріє,
тремтять, дрижать від неї серця струни
і тихим спомином багрянний вечір віє...

ВІТАЄМО ТИХ, ХТО НАРОДИВСЯ У ВЕРЕСНІ

- РИТІКОВ ВОЛОДИМИР ПАВЛОВИЧ —
нар. 1-го вересня 1959 р.
ГЕЙКО-МАТУСЕВИЧ ОЛЬГА ДМИТРІВНА —
нар. 9-го вересня 1953 р.
ГЛУЗМАН СЕМЕН ФІШЕЛЬОВИЧ —
нар. 10-го вересня 1946 р.
ГОРБАЛЬ МИКОЛА АНДРІЙОВИЧ —
нар. 10-го вересня 1941 р.
МАРЧЕНКО ВАЛЕРІЙ ВЕНІАМІНОВИЧ —
нар. 16-го вересня 1947 р.
СВІТЛИЧНИЙ ІВАН ОЛЕКСІЙОВИЧ —
нар. 20-го вересня 1929 р.
КУШНІР МИХАЙЛО ГРИГОРОВИЧ —
нар. 23-го вересня 1938 р.
ПРОНЮК ЄВГЕН ВАСИЛЬОВИЧ —
нар. 26-го вересня 1936 р.
СПІНЕНКО ВАСИЛЬ —
нар. у вересні 1947 р.

ПРИВІТАЙТЕ ТИХ, ХТО НАРОДИВСЯ У ЖОВТНІ

- ГОНЧАРОВА РАІСА СТЕПАНІВНА — день народження 5-го жовтня, 46 років (нар. 1935 р.) звільнилася з ув'язнення в грудні 1980 р. Адреса сина Агапова Ігоря Івановича: м. Донецьк, Київський пров. 75, кв. 20
ЧУЙКО БОГДАН МИХАЙЛОВИЧ — день народження 10-го жовтня, 62 роки (нар. 1919 р.) Адреса дружини Турянської Марії Михайлівни і дочки Ірини (1962 р. нар.): Тамбовська обл., г. Мичуринск, ул. Киевская, 10 кв.
КИРИЧЕНКО СВІТЛАНА ТИХОНІВНА — день народження 30-го жовтня, 46 років (нар. 1935 р.) Адреса з дочкою Богданою й сином Сергієм: 252150, Київ — 150 вул. Червоноармійська, 93, кв. 16. Адреса чоловіка Бадзя Юрія Васильовича в таборі: 431200, Мордовская АССР, Теньгушевський р-н, пос. Барашево, учр. ЖХ — 385/3-5 Для листів із-за кордону: Москва, п/я 5110/1 — ЖХ

Не сходить мені з думки невибаглива пісенька-гра "Вію вінець", коли: думаю про нашу школу. У тому вінку були пишні троянди чисті лілеї, веселі гвоздики, пахучі фіялки, зіркаті братчики, делікатні конвалії, не бракувало теж і будяків, і кропиви, і реп'яхів...

Вінок цей вже дещо прив'ялий під теперішню пору, та вже й багато квіток доля забрала в небуття, навіть кропива вже не жалить, будяки не колять, реп'яхи не чіпляються... Але, все ще вінок цей крутиться і все ще лунає пісенька "Вію вінець". Затихне вона і вінок розірветься., як ми перестанемо почуватись цілістю, або як з нас вже ніхто не залишиться...

Марія Голод

Присвячується пам'яті Олени й Володимира Котовичів

Люблю ходити доріжками минулого. Коли вже до краю обридають мені заокеанські свободи й порядки, тоді залюбки тікаю до рідного міста й блукаю його затишними й замріяними вулицями. На вулицях зустрічаю чимало добре знайомих людей, з якими цікаво поговорити про всяку бувальщину. Говорити легко, бо те, що було давно, пам'ятаєш добре, а сьогодні чомусь скоро вилітає з пам'яті, неначе його й не було ніколи. Це так, як прочитати добру книжку і дивитись телевізійний фільм. Першу пам'ятаєш ціле життя, а фільм забуваєш через тиждень.

Вчора, при неділі, був знову у рідному місті. Бачив його таким, яким воно було ще заки через нього перекотилися громовиці двох світових воєн і заки в ньому почали з'являтися різні "визволителі", що кожний з них переіначував місто на свій лад. Небагато з нас уже пам'ятає наше місто таким, яким воно було перед першою світовою війною. Хто ще пам'ятає, наприклад, що від спортивного парку ім. Йордана аж ген до торговиці ріс високий ясенний ліс, який упав жертвою першої "польської" зими 1919-1920 рр. Ним топили стріяни в печах, бо ніхто до міста вугілля чи дров не возив. І коло лісу, надбережна вулиця Лелевеля. Доми тут гарні, розміщені в садах і городах, і живе тут чимало українців, бо й до церкви близько, й до ріки недалеко, і парк під носом, і живеш немов на хуторі, ніби в місті, але не в тісній міській "кам'яниці". Радо мандрую цими околицями, бо ж стільки гарних спогадів пов'язано з цими місцями!

Ось і тепер пішов вул. Лелевеля. Минув віглу, в якій жили Весоловські й Левандовські (Боже, скільки гарних спогадів з цього подвір'я), і знав, що зараз зустріну молоду, привітну пані, бездоганно вбрану за останньою модою, обов'язково з парасолькою в руках (від сонця, бо ж *ларасоль*) і милим усміхом під широким капелюхом. Знав, що пані йде тепер до церкви, бо ж там служитимуть св. Літургію для дружинниць св. Марії, і що в цій Дружині пані Олена Котович є рушійною силою. Зокрема вона прислужилась Дружині тим, що притягнула до неї сільських дівчат, які служили в українських і неукраїнських домах. Для цих дівчат організовано різні курси, гутірки, покази, імпрези. Стрийська Марійська дружина діяла в душі євангельських і шевченківських заповітів.

Ідейною Марійською дружинницею залишалася пані Олена Котович все своє життя. В далекій від Стрия Філадельфії, пані Олена Котович працювала віддано для Марійської ідеї до самої смерті. Була двома наворотами на керівному становищі в Дружині св. Ольги, підготувала прекрасні академії. Її шляхетна вдача, надзвичайна солідність і працьовитість, особиста лагідність і толерантність до іншої думки, велика особиста культура, людяність і глибокі патріотичні почування ішли в парі зі щирим пієтизмом до Божої Матері, яку обожувала з глибоким відчуттям усе своє праведне життя.

Знаючи, що зустріну пані Олену Котович (у нашому місті знали один одного всі разом і кожний зокрема), я мусів до цієї зустрічі відповідно приготуватись. Тоді в нашому місті не панувала засада: "я не дбаю", і я, гімназійний "шкуч" (учень першої гімназійної класи) не міг минути старшої особи, не сказавши їй ні одного доброго слова, а навіть не поглянувши в її бік, як це діється тепер. Ви були "шкуч", але пані Котович була вже учителькою державної школи, і

Сл. п. Олена Котович

Olena Kotovych.

ви мусіли її чемно привітати згідно з усіма засадами звичаїв доброго виховання, сказати сакраментальне "ціруці" і бути готовим до відповіді на всі питання. Ви могли бути певні, що питання будуть, бо ж знову всупереч сучасній моді, старші радо ставали з молодими на розмови, поперше тому, що любили їх, а подруге тому, що хотіли знати, що в новій молодій зміні росте. Тоді дві генерації українського народу жили разом, а не поруч, як тепер.

Я не помилюся. Виконавши весь ритуал привітання, геть із скиненням шапки, притягненням правої ноги до лівої й уклоном цілим тілом та словним привітом, я почув від гарної пані питання:

— Куди ж ти, Левчику, ідеш?

І Левчик знав, що язика в роті забути не міг, як і не міг збути запитання гарної пані будь-чим. Він знав, що ця розмова, — це щось ніби іспит, і що коли здаси його на добре, в місті знатимуть про те, а коли провалишся, то про те нікому не скажуть, хіба тільки тобі. Цілком навпаки, як тепер: коли почують про тебе щось злого, зараз розбубнять про те на телефоні, але коли почують щось доброго, про те ніхто нікому нічого не скаже.

Отже треба було розказати пані про все: про футбол у парку, про науку в школі і професорів, і що татко радіє новим садом, а мамця їздила аж на ярмарок у Смержому, щоб набути молочні корови, що будують нову школу в Дулібах, і що навезли багато піску для будови, з якого дочка директора Інокентія Захарієва, Галя й Муха і я будуюмо замки, які потім бомбардуємо камінням, (що насипав Мусі піску в русі коси, які мусіла через те розплітати, цього я вже не

сказав). Пані вислухала всі мої інформації, розпрощалась і пішла, а я мусів ще здавати точну реляцію з цієї розмови вдома. Батьки хотіли знати, чи я успішно справився зі своїм завданням, але було їм теж дуже приємно, що власне пані Котович стала зі мною до цієї розмови. Панство Котовичі були нові в Стрию, але вже за короткий час здобули собі велике признання з боку української громади тому, що обоє віддано працювали для української народної справи. Цей час історики Стрия назвали "ерою" д-ра Євгена Олесницького (1890-1917), стрийського адвоката й посла до віденського парламенту та львівського сойму. Він був незрівнянним організатором і керівником українського життя в ділянці політичній, економічній, культурній і суспільно-громадській. В Стрию й на Стрийщині раділи кожну "новою силою", що ставала на народної праці й високо цінили тих, що виявляли свою придатність і мали успіхи в цьому ділі. Такими, власне, виявилися в Стрию панство Олена й Володимир Котовичі.

Володимир Котович (1877-1948), з родини українських учителів, абсолювент природничого факультету Краківського університету, не пішов звичним шляхом "суплентури", а потім учителювання в гімназії, але станув на працю в стрийському повітовому шкільному інспектораті, як його практикант. Це рішення виникало з поглядів на далеку мету, бо ж якщо українці справді прагнули рівноправности з поляками в австрійській Галичині, а може й відокремлення українських земель Австрії в окремому коронному краї, вони мусіли мати людей, здатних не тільки учителювати, але й бути вишкolenими в адміністрації шкільництва. Пролізти українцям в шкільні інспекторати було важко, але п. Котовичеві послужив факт, що в той час стрийським інспекторатом керував відомий польський письменник, Юліян Новаковскі, що ніяк україножерством не визначався, а навпаки цілком примкнув око на факт, що його "практикант" зразу кинувся у вир української суспільно-громадської праці. Найбільшим досягненням п. Котовича в цей час, було сформування й випосаження сокільської оркестри, що згодом стала прикрасою українського Стрия і його репрезентантом на різних народніх святах, до Здвигу Соколів і Січей у Львові включно. На капельмайстра цієї оркестри запросив В. Котович вислуженого військового капельмайстра п. Пруша, під проводом якого оркестра набувала доволі виразного мілітарного характеру. Згодом оркестра стає самоприбутковою. Граючи на вечерницях і весіллях, як теж на інших okazіях, оплачувала вже сама себе і приносила доходи. Але, про те, скільки було треба завзятого труду й коштів, щоб оркестрі справити інструменти, вбрати її в сокільські однострої, навчити її справно маршувати і під час маршу грати, — про те знав добре тільки В. Котович і його найближчі співробітники-ентузіасты сокільської оркестри. Найбільшу сатисфакцію мали стріяни в тому, що перший кадр оркестри складався майже виключно з ремісничих учнів стрийських залізничних варстатів. Ці хлопці були під польською опікою й були призначені на полонізацію: хочеш посади на залізниці, принеси латинську метрику. Цих хлопців вишукував найближчий співробітник п. Котовича, — п. Глов'як що з п. Котовичем був у постійному контакті.

Іншою ділянкою праці, в якій проявив був себе п. Котович у той час, був мішаний хор "Боян". Панство Котовичі стали членами хору, що мав уже за собою довгу історію і значні успіхи з таким своїм диригентом, як о. Остап Нижанковський (батько композитора Нестора), що й сам був відомим українським композитором, віртуозом-піяністом і

професійним хоровим диригентом. У "Бояні" В. Котович не тільки співав, він став заступником директора хору із завданням підготувати окремі голосові партії для генеральних проб, ведених о. Остапом Нижанковським. У музиці В. Котович новиком не був; крім доброго голосу він ще

Володимир Котович *Wolodymyr Kotovych.*

добре грав на скрипці, а теж і фортепіан не був йому чужий. Для "Бояна" він подбав про добру підручну бібліотеку, сам переписуючи численні партитури і голосові партії для співаків. Хор "Боян" завжди виступав з нотами в руках. Це був вислід довготривалої й кропіткої праці В. Котовича, до якої він притягав теж свою дружину Олену.

Ще іншою ділянкою праці В. Котовича була його праця для професійної організації українського учительства. Стрийський відділ "Взаємної помочі українського учительства", під його проводом, виріс у поважну інституцію, яка проіснувала аж до першої большевицької окупації м. Стрия.

В 1914 році, почалася перша світова війна і В. Котович як резервовий старшина австрійської армії пішов на фронт. За свою службу здобув чимало австрійських військових відзначень, у тому теж високий орден: "Сігнум лядвіс". Коли його здоров'я значно погіршилося в наслідок воєнних тарapatів, австрійська військова влада призначила (тоді) свого капітана комендантом табору військовополонених російської армії в Ярославі. У таборі переважали полонені української національності і серед них капт. В. Котович повів широку національно-виховну працю. Зорганізував курси для неграмотних, які сам провадив, подбав про читальню з українськими газетами й книжками, провадив гуртки й виголошував доповіді. Вершком цієї діяльності була організація таборового театру. Звичайно в таких таборових театрах ролю дівчат грали відповідно підібрані юнаки, але капт. В. Котович зумів у корпусній команді постаратися

Продовження на ст. 18

ГЕТТО ПОТРІБНЕ ХОЧ КІЛЬКА РАЗІВ У РІК

— Скільки праці, зусилля, піклування дітьми, щоб їх добре виховати, дати їм українське товариство, а дурний вчинок приятелів може це все зруйнувати...

— Марійко, що трапилось?

— Ех, Любо! Коли подумаю про всі ці літні місяці, коли я дітям спроваджувала українське товариство, возила їх до Гантеру навіть, потім вони самі вже почали їздити на Союзівку!

— Це дуже розумно й похвально, Марійко! Це ти дуже добре робила, отже...?

— Отже, Любо, відколи мій найстарший, Ігор, мав 16 років я возила дітей до Вайлвуду, на той популярний, 4-ий тиждень серпня.

— І все добре було, Марійко?

— Шість років було все дуже добре. Я сиділа й пеклась на сонці, чекала, щоб вечір прийшов і втікала в холодильник. Ігор та Оксана приставали до молодих, що сиділи, мов пінгвіни, кількома рядами коло ПанАм готелю.

— О, Марійко, я пригадую це місце, недалеко від нього, там я зустрічала цікавих осіб, і ми полагоджували різні громадські справи. Але як вийшо з твоїми дітьми?

Все було гаразд до минулого літа. Тоді моя сестра хотіла разом зі своєю дочкою, Лесею, приїхати до Вайлвуду. Ми мали помешкання в тім самім будинку. Та почалась проблема вже від першого дня, бо Леся чомусь привезла свою товаришку зі школи, італійку, Кейті. Почались

комплікації, бо з близькими членами родини через Кейті, у її присутності ми вже розмовляли по-англійському.

— Не можна було нічого змінити?

— Ні, бо Леся була вдячна Кейті, що та нею зайнялася у бурсі під час хвороби тощо. Отож вдячність моєї племінниці вийла мені на велику прикрість і біль. Наше спільне перебування довело до того, що Ігор заручився з Кейті!

Я зрозуміла свою знайому, — її почування, цілковите пригноблення. Що ж можна тепер зробити? Марійці нічого не порадиш, а її біль щораз більший із зближенням дати шлюбу її сина...

Марійка просила мене повторити моїм читачам ці дві поради:

1) Кілька разів розповісти dorостаючим дітям, що їхні батьки й діди та бабусі приїхали до цієї країни не через велику біду (як більшість ірляндців чи італійців), але тому, що в Україні не могли бути активними українцями. То ж усі жертви під час війни й таборів були для того, щоб рятувати родину й українське покоління. То ж коли діти чи внуки зав'язують тут мішані подружжя, то всі жертви стають надаремними.

2) Союзівка, Гантер і Вайлвуд — це наші вакаційні гетта. Ми їздимо туди, щоб там бути з українцями. Отже — хоч у ці місця не привозьте неукраїнців. Залишіть нам хоч клаптик нашого гетто — для зустрічей наших дітей.

Любов Калинович

ВЕСІЛЛЯ В "КСЕНІ"

Відтворюючи в пам'яті довгу серію влаштованих у Гантері "козачих" малярських виставок, спершу ЕКових індивідуально, а далі в союзі з синами, пригадалася мені одна з найпомітніших з цих виставлених картин — ЕКове "Весілля", що тепер є власністю і прикрасою дому д-ра Романа і Лідії Смиків, з Колл Ситі, Ілл.

ЕКове "Весілля" — це фактично не картина, а ціла селянсько-галицька епопея, цілий роман. Можете стояти перед нею годинами і читати, неначе з книжки, про наш побут, звичаї, традиції, про психіку народу, народній гумор, етнографію, демонологію.

І кожний з нас, хто мав колись нагоду бути учасником такого весілля, міг би себе легко віднайти

на цій незрівнянній панорамі: хто з молодими в танці, хто між газдами на поважній розмові, хто коло весільного стола, на лаві, а хто, може, відпочиваючи, знеможений під лавою.

Я, звичайно, знаходжу себе на печі... якщо пригадуєте, у верхньому правому пляні картини, сидять на печі двоє діток, хлопчик і дівчинка, ще й чорний котище біля них світить спіпаками.

Отак воно справді бувало: коли нас двоє, тобто меншу сестру Олю, і мене, брали на весілля, то зразу напаминали: "А, ви, бахурі, не плентайтесь людям попід ноги, бо тя одне з другим розтопчуть, як жабу! Скакайте хутко на бабку!" "Бабкою" називали у нас, в Бібречькому повіті, піч, а радше залічок. Для нас, малих пуцьвірків, це було щось неначе цитаделя, або фортеця чи інший Альказар. Нам давали в руку по відповідній байді книшка або короваю, висаджували

В нашому, чомусь завжди за короткому на все часі, одне, що залишається, то плянувати виконати на літніх вакаціях все те, що ніяк не було змоги зробити впродовж року. Тож звичайно обіцяємо собі "наздігнати" все занедбане і відпочинок, і читання, і вишивання чи просто довше перебування у природі, так наче цей вакаційний період буде безконецний, а кожний його день матиме принаймні 48 годин. Часто ті великі пляни так нас пригнітають а втома цілого року так нагло виходить наверх, що у висліді нам нічого не хочеться і вакації перелітають немов сон, а це, що ми плянували чекає далі.

А все ж на одне, навіть на найбільше лінивому дозвіллі є час — а це на розмову. Чи з родиною, чи зі знайомими чи з друзями, розмовляти завжди можна без зусилля і без пляну. Отож проминають не "п'ять хвилин для ближніх" а година-дві, так само на довгі політичні дискусії чи рефлексії подій останніх місяців. Звичайно ті розмови проходять поділеними групами за віком а то за статтю. Якось забувається, що спокійна розмова у літньому затишку це ідеальна нагода перекинути кладку поміж покліннями, послухати саме зовсім інших думок, не своїх однолітків, а то і висловити власні. А вже найкраща це нагода для старших віком, розповісти молодшим про себе, про свою родину, про давні переживання, про те, як воно було, коли ми були молоді чи були молодими наші батьки й діди.

Розуміється ті розповіді не можна зачинати тим, як то "колись було добре", чи які ми то молодими були ідеальні. Це постійне порівнювання із критикою сучасного саме викликає неохоту у молодих послухати споминів старших. Але коли розказуємо об'єктивно про минувшину, про свої чи чужі переживання, тоді вас слухають з цікавістю молоді та це дозволяє їм трохи краще пізнати й зрозуміти батьків, членів родини чи своїх виховників.

Саме тепер до того краще підсоння, як декілька років тому. "Пізнай своє коріння" — сьогодні вже популярний клич серед американців. Ось попала

мені тепер в руки стаття у Нью Йорк Таймсі, якої авторка стверджує, що досягнула "певний вік", тобто старість і нагло почувається немов живий архів. Багато її друзів уже померло, а тепер до неї звертаються їхні діти, чи інші молодші члени родини з проханням розповісти чи написати їм про тих близьких, що відійшли. Вони жаліють, що ніколи не мали чи не хотіли мати часу на це. Вони шукають за минувшиною, за своїм корінням, за дрібними але для них цікавими переживаннями їхніх предків.

Коли така настанова у нашому доквітлі, думаю що і у наших молодих знайдемо більше охочих слухати про минуле. Це треба нам доконче використати. Отож, якщо ми наш літній відпочинок збагатили одною принаймні розповіддю чи одною розмовою з молоддю, тоді ми не повинні мати докорів сумління, що книжки і вишивки залишилися неторкнені. Вони можуть почекати на чергове літо.

ДЯКУЄМО

Висказуючи свою вдячність Іванні Савицькій, яка не прийняла гонорару за виступ на Лемківському Вечорі в Ютиці, Н.Й. в дні 16 травня 1981 р. складаємо 25.00 дол. на Запасний Фонд "Нашого Життя".

57-ий Відділ СУА в Ютиці, Н.Й.

ВЕСІЛЬНЕ ПОБАЖАННЯ

Юрієві Джаман, синові нашої членки Олі Джаман, складаємо щирі побажання, щастя і добра з нагоди одруження з Та-нею Фат, що відбулося дня 18 жовтня 1980 р. в Трентоні, Н.Дж.

З цієї нагоди складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Членки 11 Відділу СУА
в Трентон, Н.Дж.

на "бабку", а звідтам уже можна було безпечно спостерігати все, що творилось внизу.

І ми обоє з сестричкою дивились широко розплющеними дитячими очима (як на картині ЕКа) і слухали, слухали... І дивом дивувалися, чому на весіллі так багато плачу, голосінь?.. Плаче молода, плаче мама молодої, плачуть свашки-друзки, коли на хвильку надіймуться і перестануть співати. Тільки молодий не плакав. Він — малося таке вражіння, взагалі не знав, що з ним твориться, куди це він попав і що це за okazія?..

А пан староста, — такий статечний газда, як наш заслужений весільний "гост майстер", інженер Пік-П'ясецький, тільки з довгими вусами; той додавав ще більшого жалю і так розжалобленій молодій як княгині...

— Яка ж ти щаслива, доню, — говорив, — що заміж виходиш! Ой, яке ж добро буде тобі за мужем: води не меш носити, сама потече тобі з очей! Дрівець до хати не понесеш — самі за тобою полетять!

При всьому сантименті до весільних традицій нашого народу, а не бажав би жадній молодій (чи там княгині) щоб такі желання знайшли застосування в її подружньому житті! Навпаки, — всім гантерським, верховинським і союзівковим нареченим, і тим, уже звінчаним, і тим, що ждуть своєї черги, побажаймо, щоб радість, щастя і любов були найчастішими гостями в їхньому родинному гніздечку, і щоб було їхнє життя таке світле, як космацька вишивка, і таке красне, як скульптура Михася Черешньовського, і таке багате, як малярство Михайла Мороза і таке веселе, як вакаційне число журналу "Лис Микита"!

ІКер

про дозвіл до цих ролей запрошувати українських дівчат з м. Ярослава. Другу концесію, що її здобув капт. В. Котович було те, що "Наталку Полтавку", поставлену таборовим театром, могли дивитися не тільки таборовики, але й цивільні глядачі з Ярослава й суміжних сіл.

Під кінець австрійська влада поставила внесок на піднесення капт. Котовича до ступеня майора. Про піднесення до цього ступеня надруковано в останньому "Штрефлері" (бюлетені міністерства військових справ), що появився у Відні вже 5 листопада 1918 р. Коли цей "Штрефлер" достався в руки української військової влади, сотн. Котовича негайно йменовано отаманом (майором) з датою старшинства 5. XI. 1918. Ще перед тим, Державний Секретаріат Військових Справ (ДСВС) іменував його командантом Стрийської Військової Окружної Команди, одної із 12, що поставили тоді на території Західньо-Української Народньої Республіки. Стрийська округа обіймала повіти Стрийський, Жидачівський, Скільський, Долинський і Калуський. Місто Стрий стало важливим мілітарним центром, в якому містилися різні високі команди (напр. Обласна команда, майбутня Команда III Галицького корпусу), розташований великий військовий гарнізон з запасним пішим (к-т сотн. Хром'як, згодом майор Ключ), кіннотним (к-т майор Табора, згодом сотн. Е. Шепарович), гарматним (к-т сотн. Лянґ) полками, військовим залізничним депо із залізничною сотнею, стійковим куренем і польовою жандармерією, що розміщувалися в казармах ім. Богдана Хмельницького (при вул. Дрогобицькій) чи ім. Івана Мазепи (на замку). У Дулібах стояла перша боева літунська сотня Літунського полку УГА під командою пор. А. Хруща, яка мала знаменитих літунів кол. австр. і російської армії. Так, у загальному нарисі, виглядало військово господарство от. В. Котовича і треба признати, що в ньому був зразковий порядок і дисципліна, може, в цей час і небачені в інших державах, що поставили на руїнах Австро-угорської монархії. Військова окружна команда містилася в будинку Руської бурси при вул. Крашевського, і немає де правди діти, я дуже люблю мандрувати навколо цього будинку, бо з ним, у мене, пов'язано багато спогадів. У цьому будинку, ми, юні стрийські пластуни, ще довго перед Листопадним зривом були включені до української армії й складалі присягу на вірність українській державі. До цього будинку ми звозили зброю й амуницю з усього міста й складалі її в пивницях під вугіллям на всяку потребу. У ніч перед Листопадом, ми зібралися тут усі, 150 "мужа", з яких найстаршому було 17, а наймолодшому — 13. У ніч перед Першим Листопадом, ми тут озброїлись, щоб під проводом старшин вирушити вночі займати різні важливі об'єкти міста. Наша сотня отримала офіційну назву "першої пластунської сотні", а коли виявилось, що других і третіх таких пластунських сотень не було, то ДСВС охрестив її назвою "Окремої пластунської сотні", вона становила всю збройну силу Стрия в перші Листопадні дні, заки переведено мобілізацію українців від 18 до 35 р. життя. І ця "Окрема пластунська сотня" була диспозиційною частиною Військової окружної команди, отже під безпосередніми наказами от. В. Котовича і його адъютантів, пор. Коники й Василюшина. В останньому своєму наказі до нас уже в травні 1919 р., от. Котович призначив нас до різних старшинських шкіл (мене до Старшинської школи зв'язку), які ми закінчили й відбули всю епопею УГА, а дехто ще й епопею Армії УНР. Повернулись додому підхорунжими, залишивши багатьох товаришів навіки, на українських степах. І тоді ми довідалися, що нас до гімназії не приймають,

бо "задовгу перерву мали в науці". Можемо зголошуватись до іспитів як екстерністи.

Вклад Стрийської Військової окружної команди під командуванням от. В. Котовича у визвольну війну був дуже значний. У цьому відношенні, Стрийську округу перегадали тільки Коломийська й Львівська округи. За моїми підрахунками, зі Стрия на фронт відійшли 24 похідні курені піхоти, 1 кінна сотня, 7 гарматних (у тому одна гавбична) батарей. Вісім стрийських і калуських піших куренів зберегли свою організацію до кінця визвольної війни.

До стрийських команд зголошувалися часто різні французькі офіцери. Були між ними правдиві французи, але й були теж перебрані польські шпіони. Перекладачками для них виступали пані Олена Котович, або панна Неоніля Бобикевич, дві стрийські українки, що знали французьку мову. Крім учительської семінарії, пані Котович закінчила теж Вищу Жіночу Школу у Львові, де ця мова була мало що не найважливішим предметом. Знання французької мови зберегла Олена Котович до кінця свого життя. Неоніля Бобикевич вийшла заміж за д-ра Ярослава Селезінку, майора-інтенданта III Галицького корпусу, згодом адвоката в Радехові, розстріляного більшовиками в 1940 році.

Після закінчення війни й повороту до Стрия, польська окупаційна влада не прийняла вже до праці В. Котовича, кол. військового команданта Стрийщини. Місця для нього, на державній праці, вже не було. В цей час, В. Котович заходився коло організації українського дівочого учительського семінара "Рідної школи", якого згодом став директором. Школа розвивалася прекрасно, даючи змогу сотням українських дівчат здобути середню педагогічну освіту. Зорганізувавши учительський семінар, В. Котович не спочив на лаврах і довів ще до організації філії Українського Музичного Інституту ім. Лисенка в Стрию, що добором своїх педагогічних сил, стала одною з кращих українських середніх музичних шкіл у Галичині. Навіть більшовики не могли її зліквідувати й вона існує досі.

І ще за німецької окупації В. Котович прислужився українській громаді, одержавши становище віце-бургомістра м. Стрия. Німецькі окупанти шанували кол. вищого старшину австрійської армії, що говорив до них досконалою німецькою мовою. І немає сумніву, що В. Котович уміло використовував цю обставину для добра всієї української громади.

Але зустрічатись з новими "визволителями" зі Сходу, п. Котович уже не хотів. Вже за першої окупації наше місто від них дуже потерпіло, і загинуло тоді, з їхньої руки, чимало чесних і гарних українських людей. І коли переможна советська армія осягнула лінію р. Дніпра, п. Котович, як звичайно рішучий у своїх акціях, зібрав свою родину й евакуювався з нею на захід. Доля привезла його з родиною до табору переміщених осіб у Карльсфельді, а згодом до табору в Берхтесгадені. В обох цих таборах проявляв ще живу діяльність аж важка недуга остаточно зламала бадьоре тіло, й п. Котович помер 19 липня 1948 р. у мюнхенській лічниці. Тіло його поховано на новому берхтесгаденському цвинтарі, з якого видно озеро Кеніґзе, що його за життя небіжчик дуже любив. А пані Олена пережила свого дорогого мужа на 31 рік, вмираючи несподівано 28 серпня 1979 р. Це свято Успення Божої Матері, празничне свято стрийської парафіяльної церкви, в якій пані Олена ставила свої перші кроки як віддана дружинниця св. Марії. Хто може сумніватися, що Всеблагая Божая Матінка покликala свою віддану дружинницю у своє свято, що має глибоке символічне значення?

Докінчення на обкладинці

СПОГАДИ — ВІЙНА І ВИЗВОЛЬНІ ЗМАГАННЯ

Продовження

У ВІДПУСТІ

Першого липня 1919 року ми поїхали до Галичини. Через Окопи ми доїхали до Мельниці. Гойдаючись на м'яких ресорах, обложена, як видужанка, подушками, милувалась я красою літнього ранку та різнобарвним килимом поля: воно немов палало від маків, до того їх було багато довкола! Здавалося все вкрите червоною плахтою. Василь нарвав їх для мене так багато, що я ще й до сьогодні люблю ці квіти, особливо за цю подорож.

Їхали ми візником. Жидівські шкапи худі, аж ребра видно, бігли все ж таки досить швидко. Кожна квітка маку, здавалося, кивала мені, вітаючи моє одужання, а вітерець, перебігаючи травою, таємничо шепотів про радість життя. Давно вже не довелось мені їхати так спокійно, без натиску ворожої загрози. Міністерства, з їх хворобливою метушнею і невідомим завтра, залишилися у Кам'янці Подільському а Галичина вабила до себе красою незнаних гір і берегів Дністра. Хотілося вірити, а тому й вірилося, в усе добре, шляхетне, людяне і, якщо не в людську, то принаймні Божу вищу справедливість! Хотілося їхати так без кінця! В такому настрої приїхали ми до Мельниці. Василь пішов до місцевого пароха, а той порадив оселитися у його дяка на селі, що ми й зробили.

Почалося життя, немов у казці. Жили ми серед природи та ще й такої, що її красу важко змалювати. Гори, стежки, а поміж тим потічки з водоспадами — все це успокоювало, вабило й давало нам потрібний відпочинок. Наші господарі ходили на роботу в поле, а я варила для всіх обід. Зле було те, що в нас не було австрійських грошей, а тут українських наддніпрянських грошей не приймали. Доводилося дуже й дуже ощаджувати, щоб прожити, а головне — не обтяжувати нікого.

До того мені трапився інцидент, що відкрив мені галицьку дійсність. Родина дяка складалася з батька, матері, двох синів і дочки. Тому що мати була полька, то й дочка за нею була римокатолицького віровизнання. Кожне з них ходило до іншої церкви. Я цьому значення не надавала і почала було дівчину вчити по-українськи читати. Сталося таке, що мати з обуренням вирвала дівчині підручник із рук, вимагаючи, щоб вона наперед навчилася по-польськи читати. Я залилася ні в сих, ні в тих і зрозуміла, що попала між два вогні.

Так прожили ми тиждень або й два. Краса й близькість природи примушували не тільки забувати минуле, але й очищали душу. Все пережите, весь бруд гніву, образ і бажання помсти відходили кудись, уступаючи місце спокоеві, теплу і злагоді.

Та, на жаль, це тяглося недовго. У Мельниці був маєток якогось графа. Граф кудись виїхав, а в його маєтку розташувався український військовий шпиталь з чотирмастами хворими на тиф. Персонал шпиталю при наближенні польського війська виїхав, лишивши хворих без жодного догляду. Офіційно мій чоловік був на відпустці, але його звання лікаря і почуття гуманності вимагали ознайомитися з тією "палатою смерті", як він її пізніше назвав. Коли він пішов оглянути це місце "болю і страждання", то повернувся в повному відчаї. Серед хворих були умираючі, видужанці і багато мертвих. Лежали вони на підлозі на соломі, а деякі й підстілки з соломи не мали. Все це маячило й стогнало, сморід і бруд були страшні. Притомні приносили воду для непритомних і обслуговували їх у міру своїх сил. Їсти не було що і ніхто не дбав про те.

Порадившись із о. парохом Капустянським, ми вирішили зорганізувати Червоний Хрест. Треба віддати справедливість польському населенню Мельниці, що воно охоче відгукнулося на заклик допомоги шпиталеві. Селяни взяли на себе постачання молока, яєць, масла. Місцеві люди дали допомогу працею. Підлогу у шпиталі вимито й застелено чистою соломною, білизну випрано, мертвих поховано. Хворі придбали сякий-такий людський вигляд, а життя наше — вигляд добровільного обов'язку.

У шпиталі залишилося тепер коло 250 хворих (частина видужанців покинула шпиталь), а з них душ 60 поляків. Кожному з видужанців Василь давав папірець, що посвідчував військовій владі про видужання. Знов Василь почував себе бадьоро, виконуючи обов'язки лікаря. Щодня зранку о 8-й годині ішов до свого імпровізованого шпиталю і повертався опівдні. Мене він не пускав до праці в шпиталі, настоюючи на моєму становищі видужанки. По обіді, коли не було приватних хворих, ми йшли на прохід, щоб таки щось із краси довколишньої природи скористати.

А приватні хворі! В Мельниці скоро дізналися, що приїхав добрий лікар. Василь, не бажаючи входити в конкуренцію з місцевим лікарем, намагався не приймати пацієнтів, але не міг відмовити людям, що потребували негайної допомоги. Тому робив це безплатно, але це, на лихо, ще збільшувало йому пацієнтів. Цього не міг стерпіти наш господар, дяк. Він сідав коло хвіртки і відкирав у пацієнтів усе, ними привезене. Василь гнівався за те, але він спокійно заявляв, що "пану докторові теж треба їсти, а поки пересердиться, то я замкну все до себе в комору, а курок переховую поміж своїми". — І справді, коли ми незабаром мусіли поспішно покидати Мельницю, то він з'явився з цим усім добром. Але нам ніколи було до того... Василь відмовився взяти щонебудь.

Дня 13 липня одержали ми відомість, що вся територія до Збруча має 15 липня відійти до Польщі. Польське військо вже взяло Заліщики, обстріл у горах було виразно чути. Решта Галицької Армії мала перейти на Наддніпрянщину, а чоловік і я вертатися негайно до Кам'янця. Всього 17 днів пробули ми в Мельниці, а скільки пережито!

Але найважче ще нас чекало. Дня 14 липня мала початись евакуація шпиталю. Василь відділив поляків і промовив до їх сумління, прохаючи їх, за згадану тут опіку, подбати про тих, найважче хворих, що мусіли залишитися, бо не могли б витримати їзди "форшпаном". Залишилося нам коло ста душ для евакуації. В разі приходу поляків, їх уважали б за військово полонених і вони були б здані на польську ласку. Дістати потрібної кількості підвод також не було змоги. Отже, навантаживши "форшпани" тяжко хворими й непритомними, решта останками сил тягнулася пішки. Був це дійсно похід тіней або мерців. Худі, виснажені, з гарячкою, йшли вони нога за ногою за Збруч, бо на своїй рідній землі не могли залишитися. Ще й тепер, 34 роки згодом, коли це пишу, мороз проходить поза шкірою, як тільки згадаю цю дорогу.

Стояла спека. Сонце пражило немилосердно й, здавалося, — хотіло виссати з нещасних мандрівників, що нагадували тіні "Дантового пекла", останні соки. Води взяти не було в що і вона швидко нагрівалася до гарячого. Щохвилини ми зупинялися, щоб рятувати когось. Дехто з них лягав, чи падав у траву, або порох дороги, чи робив якісь інші несвідомі рухи. Як удалося нам довести всіх живими — досі не могу збагнути.

Докінчення. При дослідях

під час своєї вчительської праці по селах. А тут було таке багатство їх! Декоративна здібність і рисівничі вміння Софії придалися в музейній роботі. Її знання і замишування почали цінити. Незабаром уже доручили їй оформити музейну летючку п.н. "Тканини". Такий посібник для відвідувачів видають усі етнографічні музеї, і тут він появився за її підписом. А трохи згодом вона разом з Іриною Гургулою уложили книжку "Народні майстри", де опрацювали вишивальниць, ткачів, килимарів, різьбарів, гончарів та складувів, майстрів Львівської області.

Не знаємо яка була участь Софії у дослідях і написанні цієї книжки. Поруч досвідченої дослідниці І. Гургули вона вперше, виступила як дослідниця народного мистецтва. Напевне багато вона виконала під проводом і вказівками першої. Та знов не була її участь надто мала, коли їх прізвища стоять поруч. В одному можна бути певним. А саме — розділ про різьбарів це напевне в великій мірі твір Софії Чехович. Так само зарисовування вишивок, стінного розпису, розгорнення писанкового орнаменту — це діло Софії.

Звідкіля така певність? Бо черговий твір Софії — за її єдиним підписом, що вийшов у 1968 р. — це монографія про різьбаря Степана Чайку. Цей талановитий селянин із с. Бродки Пустомитівського району Львівської області вирізнявся в дереворізьбі. Та він не дійшов до того самого лиш охотою оформлювати дерево. Ще малим хлопцем він

Ввечорі прийшли до якогось великого лісу й рішили тут розташуватися на нічліг. На краю його стояла самотня хата, а коло неї криниця. Чоловік узяв фіру й поїхав до Кам'янця Подільського, щоб приготувати там місце у шпиталі. Він знав, що шпиталі переповнені тифозними, а ця валка вимагала особливої уваги. Сподівався також одержати підводи, що вїхали б напроти. А валка залишилася на мою відповідальність.

Я сиділа на краю ліса, оточена тими безталанними. Час від часу дорогою попід лісом проходили частини Галицької Армії, ідучи на Наддніпрянщину. Низько схиливши голови, щоб заховати своє пригноблення, а може й настирливу сльозу, відходили вони в повному порядку... Зі зброєю в руках, але, на жаль, порожньою, вистрілюючи всі набойки... О, якби не цей брак! Якби наказ взяти Заліщики не захопив їх з останніми п'ятьма патронами...

Хворі, що сиділи коло мене, були пригноблені, дехто з них плакав. Ці сльози й це почуття безпорадності в хвилину найбільшої трагедії народу, навіки затерло сліди Збруча в моїй душі... Коло мене на траві лежав молодий старшина, знеможений хворобою. Тремтячими, спаленими гарячкою устами він ледве шепотів:

"Хай їм Бог віддячить..."

Пізно вночі приїхав Василь із Кам'янця. На ранок тут уже мали бути поляки. Йому вдалося дістати обіцянку примістити всіх хворих у шпиталях і дістати гроші на прохарчування нашої валки.

Продовження буде

залюбки вишукував у лісі викручене коріння, особливої форми галузки і подібні дивовижі. У тих витворах природи він знаходив подібність до якоїсь тварини й ножем додавав конечних рис. Згодом уже дорослим він створив цілу галерею таких лісових "типів". У праці Софії Чехович вони поділені на категорії, і кожна з них докладно опрацьована.

Ще одну працю виконала Софія в той час. Вона зарисувала цілий альбом писанок, дарма, що ця галузь народного мистецтва тоді ще не була офіційно признана. А вона завдала собі труда розгорнути орнамент кожної з них у такій формі, щоб міг бути використаний для тканини чи кераміки. Напевне плянувала колись таке зробити. Але вже не встигла виконати того. Цю працю з її спадщини передано до львівського відділу Академії Наук.

Невеликий мистецький дорібок Софії Чехович. Але він свідчить про те, що в її душі жевріло оте замишування до народного мистецтва і при найпершій можливості розгорілося. При відповідних умовах вона могла стати цінною дослідницею, що опрацювала б не одну ділянку народного мистецтва.

Софія Чехович померла у 1971 р. Вона похована поруч своєї матері. На її скромному могильному камені, під її іменем і прізвищем зазначено, що вона мистецтвознавець. Це окреслення є гідним признанням її життєвого осягу.

ТАЄМНИЦЯ ОДНОГО МОЛОДОГО ЖИТТЯ

I. В СОКАЛІ.

В першій половині 1943 року німецько-нацистський режим в Україні дійшов до вершка свого нахабства та терору. На кожному кроці відчувалося посилений окупантський утиск, з прикметами скрайнього німецького егоїзму та зарозумілості. Поминаючи вже суспільно-політичний та культурницький розвій українського життя, яке опинилося під пильним наглядом всяких гавляйтерів, німці без найменшого милосердя випомповували Україну з усіх економічно-господарських ресурсів.

Програмою так званих "контингентів", здирано з українського селянина не лише збіжжя, бараболю, чи буряки, але й худобу, вовну з овець, кури, гуси, яйця, а також городину та овочі. А відчувши брак робочої сили, бо весь здоровий мужеський, а частинно й жіночий елемент опинився в армії, чи в допоміжних її формаціях, — німці почали інтенсивну програму примусової висилки українців та інших народів на роботу до Німеччини.

В цей же час українська гімназія і торговельна школа в Сокалі готувалися до матури. Дирекція, учителі та учні дуже добре розуміли, що час тікає і можуть кожного дня надійти непередбачені події, які припинять дальше навчання та кінцеві іспити.

Відчувалось незвичайне нервово напруження, що було супроводжене страхом перед німецьким терором, який затискався кожного дня міцніше на всіх проявах індивідуального й суспільного життя.

Німці дощенту винищили єврейське численне населення Сокаля та околиці. Його компактною масою розстрілювали в залишених поза містом большевиками протитанкових ровях. Була це жахлива трагедія двадцятого віку, яку виконували частини вибранців німецького народу так зв. "Einsatz Commando".

Деякі очевидці, яких німці силою примусили засипати пізніше ці рови, оповідали про несамовиті повні розпуки сцени, що мали місце під час цих ганебних мордів.

Перед масовими розстрілами деякі єврейські родини пробували тікати за допомогою українців з гет, що багатьом і вдалося, а деякі були переловлені. Зокрема зловлено три родини в лісі коло села Поторжиця і там їх всіх змасаковано. Німці всюди голосили відозвами, що за переховування чи поміч євреям будуть застосовані дуже суворі кари, але незважаючи на це, багато українських селян, які довгими роками жили в згоді з єврейським населенням, допомагали цим нещасним жертвам геноциду чим лише могли.

Тому ризкуючи життям своєї родини та своїм власним, український селянин із села Г. вивіз із гета молоду дівчину, яку сховав у своїй хаті, побудував-

ши на горищі хати відповідну криївку. Дівчина ця була донькою визначного єврейського підприємця, якого разом з дружиною розстріляно пізніше. Син його, щовтік раніше з гетта, живе нині в СССР.

Сокальське гетто, яке було досить велике, зовсім опорожніло і світило якоюсь неозначеною тривогою та подихом холодної смерти. Українці не спішилися займати ці квартали, які століттями належали євреям, розуміючи вповні всю оцю людську трагічну драму, що розігралась на їхніх очах.

Український Сокаль над Бугом, як і вся його околиця, переносили німецьку окупацію з почуттям відповідальної терпеливості та з очікуванням, яке справді не мало великих виглядів на краще. До 1939 року польська окупація, тоді до 1941 большевики, а тепер німці...

На українській землі господарили займанці, які в нашій хаті диктували нам наше життя: його зміст, і його форму. Парадокс, що й до сьогодні ставить перед нами знак запити.

II. ВИР ПІДПІЛЛЯ...

Окружний Провід ОУН влітку 1943 року відбував свою конференцію на Забужжі (передмістя Сокаля, положене з другого боку Бугу), де виразно постало питання протиставитись дальшому німецькому теророві й грабуванню українського селянина.

Всім ставало ясно, що годі довше приглядатися цинічній політиці гітлерівських "іберменшів", яка зводиться виключно до задоволення німецького живо-та та безцеремонного "єго". Щораз частіше написи "Nur für deutsche" появлялися в різних житлових об'єктах, відпихаючи автохтонів на задній плян, або зовсім забираючи їм будь-яке право на власне життя.

ОУН розуміючи всю складність боротьби з німцями, як і досить близькі можливості приходу назад большевицьких армій, старалась зберегти свої кадри, не розконспіровувати їх і приготуватись ґрунтовно до глибокого протибольшевицького підпілля. Але події щобільше розбурхувались! Кожного нового дня приходили якісь удари від німців, що примушували стискати п'ястуки. Тому ОУН і постановила обережно, але рішучо протиставитись і вказати німецьким зарозумільцям, що українцям ввірвався терпець...

По двох днях нарад учасники конференції роз'їхалися на свої місця призначення. Повітовий провідник Сокаля, молодий та надійний революціонер, матурист сокальської гімназії, Ярослав Меда, повернувся до міста. Саме була облава німецької "Schutzpolizei", яка виловлювала молодих людей до Німеччини на роботу. Пострілом у голову його було вбито, коли він не затримався на німецьке зненавиджене "гальт".

OUR LIFE

MONTHLY, published by Ukrainian National Women's League of America

VOL. XXXVIII

SEPTEMBER 1981

No. 8

EDITORIAL

AS WE RETURN FROM OUR VACATIONS

Time is measured in definite ways: in minutes, hours, days, weeks, years. But it always seems to pass at different speeds. Sometimes when we are busy at work or play, it seems to pass much too quickly; at other times, it seems to move at the speed of a turtle.

Our vacations are behind us now. Many of us have spent them away from home. We notice that some families quite evidently enjoyed their vacations, but are nonetheless happy to be returning home. For them, work is not burdensome; it is their niche, although not entirely free of troubles. This happiness to be returning to that niche stems from their ability to find the good in any situation.

A person is not always able to smile when tears seem to hide anything that is good. But there are people who seem to blow up minor everyday problems out of proportion, as creating fire from a single spark.

Sometimes minor matters bother us relentlessly. The same happens with people. Sometimes a person

constantly irritates us, no matter what he says or does. If we looked at that person closer, we would see that he is not so bad and usually even a very nice person.

Now comes the time when we must say a few words concerning our editorial work. "Our Life" comes out monthly. Then it still takes a long time to be delivered to our readers, for which we often get quite unfriendly letters. We are often tempted to invite them in to attempt to do our work quicker and better. It is easier to criticize than to do something. The criticisms hurt and are often unfair. Some readers feel that a late issue is not longer interesting, but, except for the holiday greetings, we do not print the latest news bulletins. Thus we have decided to print this issue using those articles and materials we already have. There will surely be those readers who will not like not finding the subjects which we regularly cover in our magazine. Now they'll have a new reason to complain and criticize.

Translated and condensed by M. Jarymowycz

Продовження: ТАЄМНИЦЯ ОДНОГО МОЛОДОГО ЖИТТЯ

Ця смерть Славка, якого всі любили й шанували, була остаточним викликом нам, в Сокалі та околиці від німців, який ми прийняли з постановою: "кров за кров!"

Мені доручено північну частину Сокальщини, тобто землі, які опинилися в так зв. "Генеральнім Губернаторстві", з другої сторони Бугу від міста Сокаля. Ця частина Сокальщини адміністративно належала до Грубешова. Моє завдання було окреслене, як мобілізаційна підготовка та вишкіл кадрів у всіх потрібних аспектах. Базу творила ОУН (оба відлами), а рівнобіжно з тим творилася підстава військово-партизанської формації, що в початках носила назву "Відділи Самооборони", а в дальшому, зокрема вже на весну 1944 року, це все перейшло у формації УПАрмії.

Свідомість та організаційна заправка сіл та містечок Сокаля була подивугідна. Вона черпала свою єдність та снагу ще з Українських Визвольних Змагань під час I світової війни, а остаточно оформилася та дістала свою питому вагу в часі польської окупації. Тому українські села цілої Сокальщини, а зокрема вже північної, були на вершці своїх завдань. Зокрема відзначилися та набули особливого значення такі громади, як: Хоробрів, Угринів, Тудорковичі. Ці три села стали провідною ланкою серед інших і в них виробилася провідно-організаційна настанова, що в дальшому надавала тон партизанській боротьбі широкого засягу, вилонивши із свого організму ряд

провідних постатей Українського Підпільного Руху.

Восени 1943 року майже все було під знаменником двох основних настанов: а), оборона перед німцями, польськими боївками та ковпаківцями (червоні партизани, що почали проникати нашу територію), б), тотальний вишкіл всіх потрібних галузей підпільної боротьби.

Десь в жовтні 1943 року довелося мені викладати на курсах зв'язкових та розвідниць, що проходив в прекрасному селі над Бугом, Ульгівок. Учасницями цього курсу було 26 дівчат з різних місцевостей Сокальщини, а керівничкою була моя шкільна товаришка, Роксоляна.

Дівчата були рекрутовані з юнацтва ОУН, або висилані спеціальними частинами повстанських формацій з недалекої Волині. Всі курсантки були вже ідеологічно та частинно боево підготовлені й робили враження справжніх амазонок що готові були сприйняти будь-які удари твердого підпільного життя.

Мою увагу однак звернула особлива дівчина: чорнявка, з виразним одчайдушним наставленням, надзвичайно бистра в науці та в опануванні найскладніших проблем.

Звали її Морою. Звичайно, це було псевдо. До речі ми всі давно вже їх уживали. По закінченні курсу я відїхав на Волинь, а дівчата по своїх місцях призначення.

Докінчення буде

OBITUARY

Chapter 37 of UNWLA (Soyuz Ukrainok) and Detroit Regional Council are saddened by the news of losing an outstanding and valuable member in the person of **OLGA SHUSTER** who passed away June 25, 1981 in LIMA, PERU, South America, while in the service of The Evangelical Alliance Mission of Wheaton, Ill., as an associate teaching missionary. She was only a few days short of completing her two-year assignment period as a principal of the Penzotti School for Missionary children when on June 25, she suffered a fatal heart attack.

Miss Schuster, 65, was well-known in the Ukrainian community both locally and on a national level for she served as President of Chapter 37 (Detroit) for several years as well as President of Detroit Regional Council. Her last contribution to a well-known Detroit Ukrainian project was to The Ukrainian Village Fund, Home for Senior Citizens, which she firmly espoused.

It is noteworthy that the late JULIA SHUSTAKEVICH, Olga's mother, was the *first president* of UNWLA; and, that her late father, Nicholas Shustakevich, was one of the first Ukrainian radio directors in Detroit conducting "Ukrainian Radio Hour" of WJLB and WXYZ. Both parents were members of the Ukrainian National Association.

Olga Shuster was known as a diligent worker and inspiring educator who gave unstinting effort and time to her projects such as the challenge of trying to lift the quality of life as found in the barrios of rural Lima where she encountered native Indian women and children living in raw poverty. She taught nutrition classes to these mothers, hygiene and also handcraft work such as knitting which was used in the form of a cottage industry enabling them as a group to help themselves.

Miss Shuster had many distinctive achievements in her lifetime. She served as President of the Detroit Education Association and was a member of NEA, retiring in 1978 after 30 years of teaching in the Detroit Public School System. Her educational experience took her to other countries serving the American School in France, Germany and the Phillipines. She also enjoyed singing and performed in many of the churches in the area.

Surviving family members are a brother, Dr. Raymond Shuster of Youngstown, Ohio, nine nieces and nephews and 11 grandnieces and grandnephews.

Funeral services took place on July 11 at Heeney-Sundquist Funeral Home, Farmington, Mich., and were officiated by Dr. Wendell Johnston, President of The William Tyndale College of Farmington Hills. Assisting was Rev. Payton Zimmerman and also Rev. Hancock of the Evangelical Alliance Mission who spoke of Miss Shuster's excellent dedication to her work which he observed as her immediate supervisor in Peru.

Soyuz Ukrainok was represented by Lida Kolodchin, President of Detroit Regional Council, who placed the traditional Soyuz banner at the head of the coffin paying tribute to the memory of Olga Shuster.

Anastasia Volker, Chairman of The Ukrainian Village Fund in Detroit, Mich., and past President of Chap-

The late Olga Shuster.

ter 37, gave a eulogy to Olga Shuster, recalling some of her achievements and family history, ending with all Soyuz members present singing "Vichnaya Pamiat".

The services ended with a blending of the two beautiful voices of Olga's niece and nephew, Martha Lowery and Ray Shuster, Jr., truly gifted artists, offering their aunt a final, loving farewell.

Interment was at Roseland Cemetery, Detroit, Michigan.

Sophie Anderson
Press Release Person

In memory of Olga Shuster daughter of the first president of UNWLA, the late Julia Shustakevich, ex-president of Chapter 37 and a past president of the Detroit Regional Council, contributions for Press Fund of "Our Life" from Chapter 37: — \$10;00, from Detroit Regional Council: \$25;00.

UNWLA BRANCH 116, ERIE, PA

On May 17, 1981, the UNWLA Branch 116 in Erie, Pennsylvania and the Ukrainian School in Erie jointly celebrated Mother's Day and the end of the school year with an artistic program and tureen supper at Saints Peter and Paul Catholic Church (Byzantine Rite) hall in Erie. The Ukrainian School Director Mr. Zenon Shpon started the festivities by extending his warm welcome to all guests and especially to the mothers and children present. Rev. Father Dr. Julius Kubinyi gave the invocation. Mr. Roman Swystun served as program master of ceremonies.

The varied and beautifully rendered program consisted of recitations of poetry in honor of Mother's Day by the school children and performances of Ukrainian dances by the children (Ms. Lori Corapi, dance director). The program continued with the distribution of year-end report cards. The festivities concluded with a delicious tureen supper shared by all guests and program participants. All in all, it was a satisfying experience for the children to honor their mothers in this special way and an emotional experience for the proud mothers.

Nadia Woly nec
Press Chairman

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ
203 SECOND AVENUE
NEW YORK, NEW YORK 10003

ВІДКРИТИЙ П'ЯТЬ ДНІВ НА ТИЖДЕНЬ
/КРИМ ПОНЕДІЛКА І ВІВТІРКА/
ВІД ГОД 1 — 5 ПО ПОЛ.

An opportunity to own an original woodcut Paprot, 1981 by Jacques Hnizdovsky

By acquiring this limited edition woodcut, created exclusively for The Ukrainian Museum, you will not only enrich your collection of art but, at the same time assist The Ukrainian Museum and contribute to its vigorous growth and activities.

Only 150 prints have been made and numbered accordingly. Each has been personally signed by the artist. They measure 13"x13" and are ready for matting or framing.

ABOUT THE ARTIST

Jacques Hnizdovsky, painter and woodcutter is considered one of the foremost woodcut artists in the world. He was born in Ukraine in 1915, studied in Europe, and came to the United States in 1949.

Shortly after coming to the States, he was awarded a Purchase Award for a woodcut at the 1950 Minneapolis Institute of Art print exhibit and the First Prize at the Boston Printmakers Annual Exhibit in 1962. His prints were shown in major national and international graphic exhibits and are included in the permanent collections of many museums.

A catalogue raisonne of his woodcuts with over two hundred reproductions was published in 1975. In the introduction, Peter Wick writes "The woodcuts of Jacques Hnizdovsky represent some of the freshest and most original printmaking in American graphic arts of the past thirty years".

NOTE: Please see page 8, 9 for reproduction of both woodcuts in black and white only.

FUNDRAISING DRIVE

"Paprot" J. Hnizdovsky

\$50.00 tax deductible contribution to the
Ukrainian Museum

"Owl" B. Borzemsky

\$25.00 tax deductible contribution to the
Ukrainian Museum

ДОПОВНЕННЯ

В хроніці 78-го Відділу ім. О. Степанів у Вашингтоні, Д.К. за 1980 р. (НЖ березень 1981) нехотючи пропущено прізвища наступних членок, які теж підготували прикраси на українську ялинку в Музеї Смітсоніан: Л. Білоус, Н. Гнатишин, Д. Калин, і А. Поліщук. Кожна прикраса на ялинці була виконана дбайливо і по-мистецьки. За недогляд перепрошую.

Х. Пацлавська,
пресова референтка

Acquire this original limited edition woodcut by Bohdan Borzemsky

Recognizing the vital role of The Ukrainian Museum in the cultural life of New York City, Mr. Borzemsky has created this limited edition of "Owl" for the sole use of the Museum.

Only 150 prints have been made and numbered accordingly. Each has been personally signed by the artist. Hand printed in six colors, they measure 13"x10" and are ready for matting or framing.

ABOUT THE ARTIST

Bohdan Borzemsky, born in Kolomya, Ukraine, has been recognized for his activities in the realm of contemporary art for over three decades. He studied in the art schools of Eastern Europe during the war years, and later under Edwin Dickinson and Robert Quathmey, at the Cooper Union Art School in New York, where he graduated with honors in 1951. Twice he was the recipient of the Cooper Union Award for Highest Achievement in Graphic Art. Thereafter he began successfully experimenting with a variety of media, including woodcuts, often basing his themes upon the folklore and life-style of the Hutsuls, who live in the Carpathian Mountains in Western Ukraine.

Mr. Borzemsky exhibited widely in this country and abroad. His works are included in numerous private collections in the States, Canada, Europe and Africa. Ranked among the top Ukrainian artists, Mr. Borzemsky has the esteem and recognition of his colleagues. "B. Borzemsky's works are innovative and possess exquisite taste. He has become one of our most productive (Ukrainian) artists, working simultaneously in painting and the graphic arts. His graphics are unique due to his utilization of painting techniques, and within the highly developed field of contemporary graphic illustration in Ukraine, there are few to equal him. (Borzemsky), whose works are among the best produced, has established his own place in the field of contemporary Ukrainian graphics". Sviatoslav Hordynsky

"B. Borzemsky belongs to those half-dozen expert colorists within the sixty or so Ukrainian artists abroad". Eugene Maluca

"Borzemsky's graphics are unique for their drawing-like detail and their rendition of perspective in landscapes". Petro Balej

СПРОСТУВАННЯ

У "Нашому Житті" за червень 1981 р. на ст. 20-ій у списку тих, хто вплатив на стипендію акцію у місяці квітні 1981 р. 200.00 дол. видруковано Михайло Сисак. Повинно бути Михайло Лисак.

Просимо вибачити

ACTIVITIES OF BRANCH #72

for year 1980

January 16 — At our regular meeting Mrs. Ivanna Petrowska donated a beautiful embroidered pillow case that she embroidered herself for our dinner — dance to be held at Soyuzivka October 4th and 5th of this year. Over the years Mrs. Ivanna Petrowska has been very generous to our Branch.

January 19 — A few of our members attended the Observance of Ukraine's 62nd Independence Anniversary and act of Union at the Roosevelt Hotel.

January 21 — At City Hall in the blue room there was a reading of the Proclamation of Ukrainian Independence Day.

February 3 — A program was held at the Estonian House in New York at 4:30 P. M. On the program was young pianist Andrij Bohachevsky. Branch 72 had sponsored young Andrij Bohachevsky at one of our annual musicales held December 5, 1976 at the Ukrainian Institute of America, Inc. Present of our members were Rosalie Polche Musicales Chairman at that time, Mary Bodnar, Dorothy Chupa, Mildred Luciw, Helen Prociuk, Ann Wasylkow and President Oksana Szczur of New York Regional Council, N. Y.

February 24 — Attended Regional Council meeting. Many of our members were also present.

March 16 — Some members attended the celebration of the 40th Anniversary of the Priesthood of the Very Rev. Volodymyr Gavlich at St. George Church, which followed with a Testimonial Dinner at 5:30 P. M. in the auditorium of St. George School.

March 22 — Rosalie Polche represented our branch at the 80th Anniversary of Prof. Volodymyr Kubijovych. The banquet was held at the Ukrainian National Home in New York City.

March 29 — Member Tekla Husiak volunteered her time unselfishly to the Ukrainian Museum and volunteered a number of other times.

April 23 — I attended the National Council of Women Dinner at the United Nations building. A few women from Regional Council were also present.

April 29 — I attended organizational membership meeting with membership chairperson Anne Bezkorowajny.

May 17 — I attended dinner reception of all Branch Presidents. Hospitality Chairperson Mary Bodnar also attended and was a tremendous help. Helen Prociuk gave an interesting talk on Copenhagen.

May 31 — I attended the Ukrainian Festival at the Garden State Arts Center at Holmdel, New Jersey, many of our members attended. The program was most enjoyable.

June 27 — End of Season party was held at Travers Island Athletic Club; fourteen members and three husbands attended. Because of Mr. Joseph Lesawyer's membership we were able to hold our End of Season dinner party. It was a first visit for most of us and a good time was had by all. I'd like to add that a member sold raffle books for raffling off the consolation prizes.

July 19 — I attended the Fifth Verkhovyna Ukrainian Youth Festival at the Ukrainian Fraternal Association Resort Center at Glen Spey, N. Y. It was a three day festival held July 18, 19, and 20th. Many of our members were there.

August 17 — Soyuzanka Day. Many of our members attended.

September 28 — Many members besides myself attended a special Mass at St. George's Ukrainian Catholic Church for Steve Jarema who was knighted St. Gregory the Great. A testimonial dinner followed immediately. Bishop Losten, Monsignor Peter Fedorchuk and Monsignor Emil Manastersky and other priests were present.

October 4 & 5 — We held our Eighteenth Annual Charity Dinner — Dance which was held at Soyuzivka and chaired by Sophia Kotyk, co-chaired by Anne Bezkorowajny and Anne Wasylkow. It was a success.

On Sunday October 19 we attended 11:00 A. M. mass at the Holy Ghost Ukrainian Catholic Church in Brooklyn to help Branch 21 celebrate their Golden Jubilee. The members who attended and their husbands were Dorothy Chupa, Anne Bezkorowajny, Lilly Bochonko, Bill Chupa, Ben Bezkorowajny, And Harold Bochonko. The banquet followed at 2:30 P. M. Awards were given out to different officers.

November 2 — We held our Eighteenth Musicales Program of three young artists: Askold Shegedyn who played the piano, Lidia T. Hawryluk, a soprano, Marta Zielyk, an actress who recited in English and Ukrainian. It was successfully chaired by Mary Lesawyer and her co-chairman Anne Bezkorowajny. Reception Committee, Katherine Kozulak and Nancy Marko, did a fine job with the help of the membership. At the door was Irene Czarnecky and Sophia Kotyk.

November 9 — Four Region organizational meeting held in Philadelphia which included New Jersey, Connecticut, and New York. Our past president, Olga Liteplo, represented our Branch.

November 12 — Olga Liteplo attended organizational meeting.

December 7 — "Vechir" at 4:00 P. M. at 108 Second Avenue. I read Taras Shevchenko's poetry. Mary Bodnar, Mildred Luciw, Tessie Husiak, Olga Liteplo, and Rosalie Polche sang a few songs together.

December 10 — This year we had our Christmas Party catered at the Ukrainian Institute. Mary Bodnar was the Chairperson. Andy Malan took some pictures of the eighteen members and husbands who joined our festivities. We ended our Christmas Party singing Ukrainian Carols.

December 19 — Yalinka (tree lighting) at 6:00 P. M. Some members attended. Afterwards Christmas Carols were sung at the Domivka at 108 Second Avenue, coffee and cake was served.

December 20 — I attended the Diamond Jubilee banquet at St. George's Ukrainian Catholic Academy at 4:00 P. M. Rosalie Polche, Stacey Brodin and president Oksana Szczur of Regional Council N. Y. also attended.

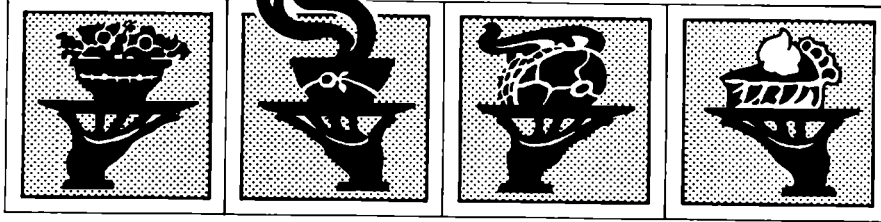
Dorothy Chupa — President Branch 72

NEW PUBLICATIONS

Strokata, Nina. "Documented Persecution, 1975-1980". Ukrainian Women in the Soviet Union. Smoloskyp Publishers, Smoloskyp Inc. 1980. 61 pages.

"The Persecution of the Ukrainian Helsinki Group". Human Rights Commission, World Congress of Free Ukrainians. Toronto. 1980. 66 pages.

наше харчування

РОМОВА БАБКА

- 1 пачка (18 1/2 унції) Betty Crocker-yellow cake mix
- 1 пачка Pudding & pie filling-vanilla
- 4 цілі яйця
- 1/2 горнятка ("кап") зимної води
- 1/2 горнятка ("кап") оливи
- 1/2 горнятка ("кап") рому

Перші три складники легко вимішати. Додати до них другі три складники. Все те вимішати і влити до форми (форма з діркою посередині). Висмазувати форму "кріско-м", посипати меленими горіхами. Пекти годину в печі вигрітій на 325 ступенів. Витягну-

ти з форми. Як трішки прохолоне, знову вложити до форми і покопоти великою.

ПОЛИВА:

4 унції солодкого масла, 1 горнятко ("кап") цукру, 1/4 горнятка ("кап") води. Масло розтопити, додати воду і цукор, варити 5-7 хвилин, мішаючи безперервно. Як трішки прохолоне, додати 1/2 горнятка ("кап") рому. Вимішати і полити бабку поливою. Накрити срібним папером. Залишити до наступного дня. Подавати зі збитою солодкою сметанкою або Dream whip.

Подала Поля Книш

НОВІ ВИДАННЯ

ЗУПИНІТЬ КРИВОСУДДЯ СПРАВА ЛЕВКА ЛУК'ЯНЕНКА

Мюнхен, 1980, 264 ст., 8 фотографій. Упорядкування, довідки і передмова Степана Садовського. Обкладинка Ірини Івахів.

Образ Левка Лук'яненка — одного з найвидатніших діячів і зачинателів українського руху опору останніх двох десятиріч у світлі його статей, листів та звернень до органів влади СРСР та міжнародних чинників.

Збірник складається з чотирьох частин: Документи Л. Лук'яненка (1961-1967), Листи до Л. Лук'яненка, Другий арешт і суд над Л. Лук'яненком, В обороні Л. Лук'яненка.

Ціна 14.00 дол.

Книжку можна набути в українських книгарнях і в представника "Сучасности" п. Н. Ільницької, 254 Вест 31 вул., Нью-Йорк, Н. Й. 10001

У НАШОМУ ГОРОДІ — ПОМІДОРИ

В одному американському городнім журналі пишуть, що коли серпнева температура дня сягає 90 ступенів Ф. і більше та триває така гаряч кілька днів, а часом і тижнів, то вона дошкульна не тільки людям але й рослинам. Чи не запримітили Ви, що квіти на кущах городини облітають, і рослина залишається без плоду? Особливо це стається на кущах помідорів.

Cooperative Extension Service у своєму звідомленні про городництво пише, що якраз помідори є дуже вразливі на гарячу погоду. Особливо коли вдень температура сягає понад 90 ст. Ф., а тоді наступають холодні ночі (як це ми мали в деяких околицях в минулому місяці) де температура падає до 55 ст. Ф.

В таких обставинах з кущів помідора облітають квіти і рослина залишається без овоча. В цьому році більше, як у минулому на овочах помідорів знаходимо чорні м'які плями, і сам овоч дещо zdeформований. Причина цього — холодні ночі на весні. Помідор — рослина не дуже вибаглива, але найкраще росте в теплій температурі дня (не гарячій) люблять нагріту землю, в якій їх посаджено і не терплять холодних ночей. Огородники часто радять не спішитися зі садженням помідорів вчасно на весні. Однак це не одна причина, чому на овочах помідорів з'являються пригніті чорні плями. До цього може також спричинитися нерегулярне підливання рослини або коли в землі знаходиться замало "calcium". В наслідок браку цього мінералу в землі, де посаджені помідори, клітини стін овоча є слабкі, м'які і скоро псуються. Вже скоро добігає кінець літа, і погода унормується. Наші квіти в городах,

ДО УВАГИ ВСІМ НЕДАВНІМ ГРАДУАНТАМ ТА ЇХНІМ ДРУЗЬМ

"Наше Життя" бажає подавати систематичний перегляд молодих українських жінок, які тількищо покінчили університетські студії. Просимо наших читачів, а передусім самих градуанток, допомогти нам потрібною інформацією. Виповніть, будь ласка, подану внизу анкету та вишліть на адресу:

OUR LIFE
108 SECOND AVENUE
NEW YORK, N. Y. 10003

ОТРИМАЛИ УНІВЕРСИТЕТСЬКІ ДИПЛОМИ:

Повне ім'я і прізвище градуантки:

українською мовою

англійською мовою

Адреса градуантки

Отриманий диплом: BA, BS, MA, MS, PhD або інший
З якого предмету.....

Назва університету та місцевість

Дата градуації.....

Нагороди і відзначення

Пляни на найближче майбутнє.....

Підпис та адреса особи, яка подає інформацію ...

городина, а особливо помідори, наздоженуть свій застояний процес розросту і якщо раптом не похолодне, будемо зривати гарну, смачну городину в наших городах.

Наталка

ХРОНІКА ОКРУГ

ОКРУГА НЬЮ-ЙОРК ДОКІНЧЕННЯ

82-ИЙ ВІДДІЛ СУА, НЬЮ-ЙОРК, Н.Й.

(Хроніка від січня до кінця грудня 1980 р.)

Свою діяльність у новому році Відділ розпочав традиційною просфорою для членок і родин, яку дбайливо підготувала на день 13-го січня уступаюча управа під проводом голови І. Клим.

Загальні збори Відділу відбулись 27-го січня, на яких вибрано головою Надію Попель і заступницею д-р Ірину Крамарчук.

У звітному часі відбулось шість ширших сходин і шість засідань управи.

Відділ начисляє 43 членки, з того 85 відсотків зразково виконують свої організаційні обов'язки, 37 членок передплачує журнал "Наше Життя". Крім того секретарка Л. Гошовська придбала чотири передплатниці "Нашого Життя" поза Відділом. 20 членок є членами Українського Музею.

"Гуцули". Показ носі 82-го Відділу СУА. Л. Певна і М. Рудик. 15 листопада 1980.

L. Pevna and M. Rudyk — modelling Hutzul costumes during an exhibit of UNWLA Br. 82, New York.

Працю у Відділі заплановано проводили окремі референтури у таких ділянках:

Організаційна — Олена Лиско — виготовила картотеку всіх членок, повідомила про сходини, вела список приєднаних та дбала про товариську і дружню співпрацю членок у Відділі. Придбала одну членку, та на жаль одна дуже активна членка, вибула з Відділу.

Культурно-освітня референтка — Володимира Падох старалась, щоб на ширших сходинах, крім ділової частини, відбувались реферати і гутірки на актуальні теми. З важливіших треба згадати: доповідь про "Український Правозахисний Рух" в опрацюванні Ірини Крамарчук. Реферат "Значіння вітамін для нашого організму" підготувала наша членка д-р Мирослава Мирошниченко. Гутірку на організаційні теми цікаво перевела Марта Данилюк, організаційна референтка Окружної Управи Н.Й. Спроби власного пера у формі спогадів відчитали наші членки — О. Лиско, В. Падох і І. Клим. Вражіння з подорожі в Україну живо переповіла І.

Показ носі 82-го Відділу.

Моделює Ліда Гошовська стрій буковинський.

Folk costume from Bukovyna modelled

by L. Hoshowska during the exhibit of UNWLA Br. 82, New York.

Крамарчук, при тому членки мали нагоду побачити багато гарних знімків з рідних сторін.

Культурно-освітня референтка підготувала святочну програму на спільне "свячене", яке Відділ улаштував 27-го квітня для членок і їх родин, для розваги і скріплення товариського співжиття. Голова Н. Попель, крім традиційних побажань, відчитала поезію "Великодні думи" Б. Олександрова, а В. Падох познайомила приявних із слогадами Юрія Клена "Крізь минулі Великодні" й "Воскресіння". Наша сеньйорка Ю. Дашко пригадала всім народні великодні звичаї та відспівала декілька гагілок з рідної Дрогобиччини.

Виховна референтка Теодора Бриттан зорганізувала сьомий з чергою курс сальонових і модерних танків для молоді під фаховим проводом педагога і балерини Роми Прийми-Богачевської. Курс, в якому взяли участь 14 пар, закінчився традиційною "Маланкою" для середньошкільників, запрошених батьків і гостей. Як курс, так і забава вітаються популярністю серед молоді та признанням і піддержкою батьків.

Суспільна опіка в нашому Відділі особливо широко розгорнена під проводом довголітньої та жертвенної референтки Марії Васьків. За її старанням Відділ вислав 36 пачок з одягом для наших потребуючих у Бразилії і Європі та 20 пачок з книжками до Бразилії. Вислано 4 листи і картки — привіти до політичних в'язнів. Відділ допомагає двом бідним родинам в Бразилії і опікується хворою жінкою в Нью-Йорку. Із добровільних пожертв громадянства і наших членок Відділ уділив грошеву допомогу студентці Богословії у Бразилії, для Українського Гуртожитка в Мюнхені та на дім старців в Аргентині. Одна з наших членок оплачує 200 дол. стипендію в Бразилії. Референтка суспільної опіки дбала про хворих членок нашого Відділу, відвідуючи їх у шпиталях чи вдома.

Референтка мистецтва — Ольга Трачук присвятила багато часу і праці, приготівляючи 11 таблиць узорів до друку в журналі "Наше Життя". За її старанням Відділ передав до Музею 14 цінних експонатів народного мистецтва і 40 писанок із збірки Катерини Нижанківської та 9 документальних знімків. О. Трачук і Л. Гошовська, в міру потреби, дижурували в Музеї.

У рамках діяльності мистецької референтури 15-го листопада відбулася дуже цінна імпреза "Показ регіональної ноші" зі збірки Олександри Крупи з Гартфорду і пристосування вишивки до модерного одягу. Стилево виконані одяги з різних областей України, модельовані пластунками і пластинами, — і дбайливо опрацьовані, пояснювала Зірка Рудик, вдягнена в космацький одяг молодіці. Українську вишивку, вміло пристосовану до модерного одягу, пояснювала членка Ірина Іванчишин. Про цю захоплюючу імпрезу появився у "Свободі" цікавий допис Івanni Савицької під наголовком "Червоне це любов, а чорне це журба". Організуванню цієї небуденної імпрези зайнялася Іванна Клим при співпраці Ольги Трачук, мистецької референтки нашого Відділу.

На закінчення ділового року 12-го грудня Відділ улаштував спільно з Літературно-Мистецьким Клубом і СУЖА літературний вечір членки Відділу письменниці Івanni Савицької "Ой верше, мій верше", присвячений Лемківщині. Іванна Савицька при музичному супроводі співачки Христини Карпевич, по-мистецьки відчитала лемківською говіркою нариси, викликуючи незатерті враження захоплення і зворушення у чисельно зібраної публіки.

Про матеріальну базу для діяльності Відділу подбали господарські референтки під проводом працюючої Софії

Серафим. За її старанням влаштовано два рази продаж печива. Крім того господарські референтки приготівляли перекуси на імпрези і ширші сходини та полуденок для учасниць засідання Головної Управи СУА.

Відділ є членом-меценатом Українського Музею, членом УККА і Комітету Об'єднаних Організацій Нью-Йорку. Відділ точно виповнив всі зобов'язання супроти Централі і Окружної Управи, — та, дбаючи про цілі своєї організації, приділив на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 365 дол., на Запасний Фонд "Нашого Життя" 200 дол., на Український Музей 530 дол., на фонд політичних в'язнів 100 дол.

У спільній і жертвенній праці скоро проминув 16-ий рік корисної діяльності 82-го Відділу СУА.

Ірина Іванчишин,
пресова референтка

83-Й ВІДДІЛ СУА, НЬЮ-ЙОРК, Н.Й.

Як і кожного року, так і в звітному 1980 році, 83-й Відділ, що начислює 60 членок, займається в більшій частині виховною працею, хоч і не занедбує харитативної праці і внутрішньої діяльності.

В січні 1980 р. наша виховна праця виявилася у формі імпрези під назвою "Традиційної ялинки". Цю імпрезу ми приготівляємо за різдвяними традиціями, стараючись дати нагоду дітям — учасникам і глядачам переживати і завчати українські традиції, щоб вони також продовжали довголітні надбання наших предків, повні християнського змісту і щоб їх могли відрізнити від тих, що кладуть з наголосом на комерційність і зовнішній блиск. Про успішність нашої ялинки свідчить те, що ми вже були три рази запрошені з гостинними виступами.

Друга головна виховна діяльність, це наш ляльковий театр, який часто запрошують з гостинними виступами по містах на сході США. 27-го квітня ляльковий театр поставив казку: "Про лелек і Павлика — мандрівника". Казка була повторена 4-го травня 1980 р. в Елізабеті. З причини недуги членки і перевантаження "вікендів", ми були примушені відкликати гостинні виступи в Олбані, Стемфорді і Вашингтоні. Авторами програми "Традиційна ялинка", і казок "Ляльковий театр" дуже часто є членки Відділу.

Керівник "Лялькового театру" Оля Гаєцька, яка його започаткувала, з'ясувала ціль театру так: "Ми хочемо передати дітям в найбільш приступній формі українську або зукраїнізовану казку. Цебто маємо на увазі народні строї ляльок і звірят, народну музику, чи мотиви декорації, взяті з українських краєвидів; дитина легко запам'ятує і повторює цілі речення українською мовою, співає пісеньки лише тому, що почула їх від ляльки-ведмедика і котика".

В репертуарі театру є такі сценки: "Івасик Телесик", "Три ведмедики", "Білосніжка", "Рожева ляля", "Ялинка двох зірок", "Великодні картини", "Великодня пригода", "Лелеки і Павлик-мандрівник", а в проєкті "Лис Микита".

Третьою виховною ділянкою є опіка над світличкою 83-го Відділу, що вже існує 10 років. До жовтня 1980 р. провадила світличку пані Вацик, членка I-го Відділу. Після її недуги перебрала функцію керівника донька членки Відділу Марта Лопатинська, яка набула свій досвід, асистуючи пані Вацик на протязі кількох років. 83-й Відділ займається адміністрацією світлички і бере участь у різних святкуваннях, як десятилітній ювілей, День Матері і гостинні

на св. Миколая. Під проводом виховної референтки Дарії Гензи діти світлички дали точку на "Пластовій маскараді".

У листопаді 1980 р. заходами Відділу влаштовано виставку в публічній Бібліотеці, при 10-ій вулиці з нагоди "Слов'янського тижня".

Відділ постарався про "капірайт" до казочки Діми: "Кіт музика", якого видання спонзорував Відділ. Канадський уряд переклав цю казку англійською мовою, щоб помістити її в шкільних підручниках.

За ініціативою Лесі Юзенів, культурно-освітньої референтки, Відділ займався ще внутрішньо-виховною працею. В програмі сходи були вечори, присвячені живій газеті "Нашого Життя", читання самими членами творів модерних письменників, як Ліни Костенко, пару рефератів на теми музеїв, в тім українського і галерій.

Голова Відділу Надія Савчук і референтки брали участь у таких бенкетах і святкуваннях: 22-го Січня — День Самостійності і Соборності, у бенкеті 40-річчя священства о. д-ра Володимира Гавліча, в градуації випускників Академії св. Юра, де передано чек на 100 дол. на стипендію. Голова Відділу вислала письмові привіти до ювілейних книг 21-го Відділу СУА і Об'єднаного Комітету Нью-Йорку. Допильнувала, щоб хроніка Відділу була поміщена в ювілейній книзі Об'єднаного Комітету. Вона репрезентувала Відділ на ювілейному бенкеті з нагоди 50-ліття 21-го Відділу СУА. Заступниця голови Лідія Роговська була делегаткою на XIII-ий Конгрес УККА.

Членки працюють не тільки для Відділу, але також беруть на себе діловодства в Окружній Управі і Централі.

Для надбання фондів Відділ улаштовує кожного листопада "ярмарок", на якому крім печива можна набути українські вишивки й іграшки та інші речі для домашнього вживання. Ці фонди Відділ розподілює на різні суспільні цілі, як на Пресовий Фонд "Нашого Життя", Український Музей, видання твору В. Барки "Свідок", на видання Української Енциклопедії, на СКВУ, УККА, на табори "Пласту" і СУМА, на стипендії тощо. Референтка суспільної опіки Дарія Леськів подбала, щоб Відділ вислав кілька пакунків потребуючим у Бразилії. Відділ також пренумерує "Наше Життя" для двох "бабусь".

Пресова референтка Відділу Катря Червоняк після прихильних українцям репортажів д-ра Абенда постаралася, щоб членки телефонували на п'яте русло з подякою і признанням. Вона написала також допис про діяльність Відділу до пропам'ятної книги УККА і приготувала сторінку до пропам'ятної книги СУА з нагоди Конвенції.

В жовтні для розваги і співжиття поміж членками, і їх чоловіками відбулася традиційна "Гарбузова вечірка Відділу", на яку Відділ просить гостей. На цьому вечорі був вдалий скеч, пера Варки Бачинської про дебютанток 83-го Відділу і "Гриць Зозуля" про 83-ій Відділ СУА, пера Наталки Думи.

Щоб висловити вдячність господарській референтурі під проводом Стефанії Савчук і членкам Любі Михайлевич, Лідії Закревській і Марійці Палій Відділ улаштував їм ювілей в ресторані за п'ятнадцятилітню невтомну господарську працю.

Відділ за 1980 р. придбав дві нові членки.

Зірка Галів,
пресова референтка

89-Й ВІДДІЛ СУА, КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(Хроніка за 1980 р.)

Відділ відбуває ширші сходи на початку кожного місяця. Участь членок на сходинах задовільна. На кожні сходи культурно-освітня референтка приготує цікаву програму.

Перша половина року пройшла під знаком святкування 15-ліття існування Відділу. Турботою Відділу в другій половині року була справа організації світлички, бо головна наша ціль — виховання дітей. Тому утримуємо школу українознавства, а що підросли малюта, то з початком навчального року ми відкрили й світличку.

Хронологічно праця проходила так:

На січневих сходинах ми в основному підготовляли загальні збори. Культурно-освітня референтка відчитала статтю Івана Боднарука "Думки з приводу Січневих Роковин", яку присутні вислухали з зацікавленням. Тому, що це був різдвяний час, господарські референтки приготували свят-вечірню перекуску. Щоб увести святковий настрій, Лідія Яців відчитала вірш Лесі Храпливої "Карпатським повстанцям на Різдво".

У зв'язку з відзначенням Січневих Роковин нашої державності в Олбані, Н. Й. ми зорганізували чисельну поїздку членок.

В лютому відбулися загальні збори, на яких вибрано нову управу. Головою перевибрано Оксану Ленець. Тому, що загальні збори відбулися в неділю після Служби Божої, господарські референтки приготували перекуску, яку поблагословив парох о. д-р Богдан Волошин, побажавши успішно відбутися збори.

На березневих зборах довідалися ми приємну вістку, що з-поміж 13-ти Відділів Нью-Йоркської Округи наш Відділ зайняв друге місце щодо праці. Велося підготування до бенкету-забави для відзначення 15-ліття Відділу 3-го травня. Культурно-освітня референтка Наталія Войновська відчитала особистий спомин "Останній лет" з циклу споминів про зустрічі з поетесею Оленою Телігою.

Квітневі сходи були присвячені кінцевим приготуванням до відзначення річниці Відділу. Прочитано листа від Українського Музею про його потреби, зокрема про konieczність знайти йому нове приміщення. Дев'ять членок Відділу вписалися до Українського Музею. Після ділової частини за святочно прибраними столами відбулося "свячене". Лідія Яців відчитала гуморестку-спомин Іванні Савицької "У великодню Суботу".

Травневі сходи відбулися після святкування 15-ліття Відділу, яке пройшло успішно. Заступниця голови Ольга Василик подякувала імпрезовій референтці Оксані Бедрій, яка не жаліла часу ані труду й доклала всіх старань, щоб свято вийшло якнайкраще. Склала теж подяку Ользі Салук за ведення програми свята й усім, хто своєю працею і присутністю причинився до його успіху.

Подяка належить жіночому хоріві (частина мішаного хору "Золотий Гомін"), який за винытком трьох осіб склався з членок Відділу. Своім виступом хор причинився до успіху свята. Присутня на святкуванні імпрезова референтка Окружної Управи Надія Савчук запросила хор взяти участь у "Дневі Союзянки".

Відділ виніс такі постанови: на "День Матері" продавати китички квітів біля церкви; школа українознавства влаштує "Свято Матері"; Відділ зорганізує випродаж уживаного одягу й інших речей домашнього вжитку.

Для розваги членок зорганізовано поїздки автобусом на оперету "Весела вдовичка". Голова відчитала гумореску Миколи Колянківського "Бабська пошта".

На червневих сходах діловою точкою була справа закінчення шкільного року. Обговорено влаштування пікніку для дошкилишніх дітей і відзначення кращих учнів грошовими нагородами, які уфундувала "Самопоміч". На тих сходах серіозно обговорено питання садочка і підготування до "Дня Союзянки". Мистецька референтка Софія Барусевич повідомила членок про виставку мистецьких предметів у бібліотеці містечка Олиф та запрошувала відвідати її. На закінчення культурно-освітня референтка Н. Войновська відчитала цікавий реферат "До історії капелюхів" і вірш "Старий капелюх" власного авторства. Членки відвідали чисельно мистецьку виставку в бібліотеці містечка Олиф.

На липневих сходах членки отримали інформації про ХІХ-ту Конвенцію СУА в Філядельфії 23-25 травня 1981 р. і про систему "точкування". Замість реферату Дарія Горняткевич прочитала свою статтю, "Національний Музей у моєму житті", написану перед 50-ти роками. Стаття була написана, коли її авторка була студенткою й була поміщена в книжці з нагоди 25-ліття Українського Національного Музею у Львові.

В серпні Відділ був господарем "Дня Союзянки". Відбувся виступ нашого хору й обід, приготований нашими членками.

В вересні відбулися сходи Відділу і батьківського комітету в справі початку шкільного року й відкриття садочка. На вересневих сходах була присутня голова Окружної Управи Нью-Йорк Оксана Щур. Вона подякувала за допомогу при влаштуванні "Дня Союзянки", розказала про працю СУА і відчитала реферат п. н. "Історія олімпійських ігрищ". Присутні вислухали його з зацікавленням та висловили побажання частіше зустрічатися з членками Окружної й Головної Управ СУА.

Кілька членок відбули курс вибірки в Гантері.

В жовтні відбувалися підготування до забави на "День Подяки". Культурно-освітня референтка відчитала на ширших сходах цікаву розповідь Константини Малицької "Балачка про котів".

В жовтні вирівняно всі грошові зобов'язання. До Централі вислано 685 дол., до Окружної Управи 99.70 дол., до УККА 25 дол.

Листопадові сходи пройшли на підготування до бенкету. Прихід із цього бенкету йде на утримання школи українознавства, а тепер ще й садочка. Важливе, щоб бенкет прийшов успішно і щоб приніс фонди. На ширших сходах у листопаді культурно-освітня референтка відчитала уривок з книжки "Далекий приціл" п. н. "Листопад у Львові в 1928 р."

На грудневих сходах обговорювано справу бенкету та підготування до загальних зборів, до свята о. Миколая та влаштування перекуски для дітей. Секретарка Лідія Яців відчитала гумореску з збірки Точила (Миколи Колянківського) про брак заінтересованя нашого суспільства

українською книжкою.

Всі членки управи виконують свої завдання якнайкраще. Організаційна референтка Оріся Винник приєднала чотири нові членки. Референтка музейна і зв'язків Софія Барусевич зорганізувала виставку мистецьких речей і телевізійну програму в містечку Елленвілл, а до Українського Музею придбала 10 нових членок та збрала речі до музейної крамнички. Виховна референтка Дарія Хухра є директоркою школи українознавства. Вона зорганізувала поїздки дітей на оперу "Мадам Баттерфлай" Пуччіні в Пукіпсі, як нагороду дітям на закінчення шкільного року. Емілія Реннер провадить садочок і є референткою суспільної оліки. Вона організує висилку пакетів до Бразилії і випродаж уживаних речей. Імпрезова референтка Оксана Бедрій мала багато праці у зв'язку з 15-літтям Відділу. При допомозі комітету вона вив'язалася успішно з свого завдання. Господарська референтка Ольга Олійник із своїми помічницями Ерікою Олександрович і Марією Кручовою приготувляли на кожні сходи перекуску та святкові вечері. Секретарка Відділу Лідія Яців пише протоколи з сходи і веде листування Відділу. Касирка Егі Хоманчук веде книгу приходів і розходів. Оборот нашого Відділу був такий: приходів було 4.690.58 дол., розходів 3.894.06 дол., сальдо 796.52 дол.

Пресова референтка займається збіркою передплат "Нашого Життя" і старається придбати нових передплатниць. З-поза Відділу маємо тільки одну передплатницю.

Голова Відділу О. Ленець і її заступниця Ольга Василик у згідливій співпраці совісно й успішно сповняли свої обов'язки.

Ольга Денисенко,
пресова референтка

103-Й ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ, ГЕМСТЕД, Н.Й.

(Хроніка за час від 1-го січня до 31-го грудня 1980 р.)

Відділ начислює 25 членок. У звітному часі Відділ приєднав одну членку і одну членку стратив — померла.

В тому році Відділ відбув 9 ширших сходів. На сходах обговорювано обіжники Централі та Окружної Управи і намічувано плян праці та полагаджувано біжучі справи. Відділ виповнив свої фінансові зобов'язання супроти Централі, Окружної Управи й Українського Музею.

В лютому Відділ брав участь у Річному З'їзді Окружної Управи й у загальних зборах Українського Музею.

Загальні збори Відділу відбулися 2-го березня 1980 р. 30-го березня 1980 р. зорганізовано великодній базар і продаж печива. Господарська референтура, що до неї входили членки — Ст. Саґата, Ст. Маланчук і Г. Пищимуха вив'язалась успішно з цього завдання і базар був вдалий.

19-го квітня 1980 р. гостили ми в себе організаційну референтку Округи Марту Данилюк, що перевела організаційні сходи й висвітлила прозорки про обрядове печиво.

18-го травня 1980 р. Відділ взяв участь в Міжнародному Фестивалі, що його організувала публічна бібліотека в Іст Медов біля Гемстеду. Організуванням виставки народного мистецтва зайнялись членки: Є. Кульпака, З. Зарицька, М. Жеґрай, Іванна Солтис, Юлія Захарія і О. Курчак, а Є. Кульпака демонструвала вишивання. Студентка Андрійка Погорецька демонструвала писання україн-

ських великодніх писанок. Група бандуристів під проводом Олеса Калиновського відіграла кілька народніх пісень, а п. М. Курчак демонстрував та пояснював українське письмо.

14-го червня 1980 р. Адміністрація Парків повіту Нассав на Лонг-Айленд запросила нас за посередництвом місцевого УККА до участі в Міжнародному Фестивалі, що відбувся, як і попередніми роками в Айзенгавер Парку біля Гемпстеду. Тема Фестивалю — ренесанс — вимагала дбайливої підготовки і багато праці. Добрими порадами послужила голова Округної Управи Оксана Щурова, а технічними порадами мистець Ігор Кучмак. Всі рисунки, як і попередніми роками, виконав Ілярій Зарицький мол., а його брат Юрко виготовив лєтючку англійською мовою про ренесанс в Україні.

В серпні декілька наших членок взяли участь в "Дневі Союзянки" на "Союзівці". Відділ подарував на цю імпрезу декілька речей на розгрівку. В серпні вислано теж чотири пакунки з одією для наших родин в Європі.

У вересні відбулася виставка народнього мистецтва Етнічних Громад у Порт Вашингтон, Н.Й. Наш Відділ взяв у ній участь, виставляючи кераміку, різьбу, вишивку й писанки.

28-го вересня 1980 р. Відділ взяв участь у Фестивалі Мистецтва різних національностей в Гленков, де наш станок втішався великою популярністю. Виставкою займалися членки: З. Зарицька, М. Жеграй і О. Курчак. Цей Фестиваль відвідало 6,000 осіб.

11-го листопада 1980 р. старанням Відділу відбувся показ регіональної ноші. Іванна Клим, мистецька референтка Округної Управи допомагала нам полагоджувати цю справу з власницею строїв пані Крупою з Гартфорду. Пояснення до строїв давала Зірка Рудик двома мовами. Імпреза була особливо корисна для молоді, з якої багато не мали б змоги тих строїв побачити.

В грудні Відділ організував різдвяний базар і при ньому продаж печива.

У зв'язку з Конвенцією СУА у Філядельфії в 1981 р. Відділ виготував трирічний звіт своєї праці та придбав чотири привіти-оголошення до Конвенційної Книги.

Голова взяла участь в п'ятьох засіданнях Округної Управи в Нью-Йорку та в її імпрезі "Веселому вечорі" та в "Вечорі молодих талантів", що його спонзорував 72-ий Відділ СУА в Нью-Йорку.

Наш Відділ співпрацював з деякими Відділами СУА, а на своєму терені з місцевими парафіями та громадськими організаціями.

У звітному часі головою Відділу була Зеновія Зарицька, яка була теж делегаткою Відділу на XIII Конгрес УККА у Філядельфії.

Ольга Курчак,
секретарка

104-ИЙ ВІДДІЛ СУА, НЬЮ-ЙОРК, Н.Й.

(Звіт з діяльності за 1980 рік)

В 1980 р., під головуванням Марі Анни Кадиляк Відділ продовжував свою активність в СУА. Відділ нараховує 25 членок. Ширші сходи́ни відбувалися щомісячно, а сходи́ни управи залежно від потреби. В минулому році відбулися особисті радісні події у Відділі. Чотири членки вийшли заміж: Марійка Гарайда-Филевич, Леся Баранська-Геймур,

Катруся Остафійчук-Попович і Марі Анна Кадиляк-Клебан; Христині Шапці і Марійці Могорович народилися хлопчики, майбутні кандидати до нашої світлички.

В ділянці діяльності культурно-освітньої референтури 8-го лютого членки Богданна і Ореста Качали оповідали про свої пригоди при фільмуванні американського фільму "Heaven's Gate", в яким вони грали ролю українських імїгрантів в другій половині 19-го століття на Заході США. 9-го березня Надя Шмігель мала доповідь на тему "Психологія співпраці в організації", 18-го квітня Іванна Рожанковська мала доповідь про історію і цілі СУА, 7-го листопада культурно-освітня референтка Уляна Ганушак обговорила діяльність 104-го Відділу і його ролю в СУА.

26-го квітня, 17-го травня і 27-го вересня відбулися забави. Грали добре знані українські оркестри "Іскра", "Серенада" і "Веселі Часи". Відділ улаштував "Pot Luck Dinner" у березні для членок і приятелів. Кожна членка приготувала якусь страву і почастувала всіх присутніх. Вечір був дуже успішний і веселий. В грудні відбувся Андріївський вечір.

В травні Марі Анна Кадиляк приготувала снідання під час конференції голів Округних Управ.

На весні заходом референтки суспільної опіки Відділ вислав пакчи з одежею, газетами і книжками українцям у Бразилії.

Відділ сповнив усі свої зобов'язання до Централі. Відділ старається брати участь в імпрезах, зорганізованих іншими Відділами, Українським Музеєм і українською громадою. Членка Дарія Байко продовжувала свою працю як адміністративна директорка Музею, а Оксана Байко була в екекутиві Українського Музею. Відділ по змозі жертвує на різні цілі, передусім СУА.

Оксана Куйбіда,
пресова референтка

ВІДДІЛИ ПОЗА ОКРУГАМИ

107-ИЙ ВІДДІЛ СУА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ, САН ХОЗЕ, КАЛІФОРНІЯ.

Звіт за 1980 рік.

Загальні річні збори Відділу відбулися 4-го квітня, на яких вибрано головою Катю Бондаренко. До Відділу належать 24 членки. Протягом року відбуто 5 ширших сходин.

В січні хор союзянок брав участь у святі Незалежности, в березні в академії в честь Тараса Шевченка. Провадила хором імпрезова референтка, Віра Шавлач.

5-го січня Відділ улаштував виставку картин мистця Г. Вирсти.

З приїздом родини Окопних з України в нашу околицю, Відділ улаштував зустріч з громадянством і перевів збірку грошей для них.

26-го жовтня запрошено на ширші сходи́ни д-р Тершаківця, з доповіддю на тему: "Пластичні операції". Доповідь була дуже цікава, демонстрована прозірками.

11-го жовтня відбуто забаву "вишивані вечерниці".

Вже другий рік Відділ опікується студенткою в Бразилії. З цьогорічної коляди вислано 300 дол. на її студії.

Відділ належить до Відділу УККА в Сан-Франціско і співпрацює з ним. Підтримує українську школу для дітей, а деякі союзнянки вчать в ній.

Цього літа діти прощають свою улюблену учительку, а союзнянки активну членку, Христину Шмотолоху, яка з родиною перебирається до Лос-Анджелес. Сподіємося, що Христя там включиться в ряди союзнянок і буде продовжувати працю для добра української громади. Союзнянки бажають їй успіхів на новому місці поселення.

Я. Оренчук,
пресова референтка

ДОПИСИ З ДІЯЛЬНОСТІ ВІДДІЛІВ

ВЕЧІР СЛОВА І ПІСНІ В БАЛТІМОР

"Нічого я так не люблю
як вітра вітровиння.
Його шляхи, його боління
І землю... землю свою..."
Павло Тичина

Правдивим вітром з України повіяв на нас виступ ансамблю "Ми з України" на вечорі "Слова і пісні", що його влаштували 59-ий і 115-ий Відділи СУА в Балтімор 17-го травня 1981 р. Програма складалася з сольоспівів, рецитацій і скечів. Фортепіяновий супровід композитора Леоніда Вербицького. Керівник ансамблю Ліна Белюць своїм сольоспівом і рецитаціями всеціло полонює увагу слухачів тому, що вона любить українську пісню і слово. Прослухавши кілька пісень в її виконанні, як "Лелеки", "Зірки на снігу", чи "Мальви", відразу відчувається повний духовий контакт з артисткою. Щось таке, як Володимир Івасюк в словив в пісні словами: "...ти моє крило, я твоє крило". Такою ж самою теплою і любов'ю огріті її рецитації — веселі і сумні, як нпр. поема Ліни Костенко "Маруся Чурай".

Колись Євген Гребінка написав пісню "Очі чорнії, очі карії". Пісня прийнялась і широко співалась. Може не одній молодій людині допомагала виспівати те, чого вона не могла сказати словами — "очі чорнії, покохав я вас". І так, як звичайно все на світі минає "все пройшло уже, все минулося, лиш воно мені не забулося". Що не забулося, — довів композитор Леонід Вербицький, написавши і скомпонувавши пісню про пісню "Чари чорних віч" і сам її відспівав.

Були в програмі ще скечі і рецитації у виконанні артистки Л. Гайдай і режисера О. Журби, як "Айша і Магомет" (Лесі Українки), "Потрібна секретарка" (Л. Гайдай), але найбільше мені запам'яталась байка у виконанні О. Журби про "височайшого раба" — голову сільради, що не знає широкого демократичного підходу до людей, а тільки перед начальством плазує в чотири погібелі, а підлеглих собі топче ногами. Жаль, що це розповідь про владу на нашій рідній землі.

Приємно, що росте талановита зміна. Доня Л. Белюць і О. Журби з великим хистом відіграла на фортепіяні "Пісня без слів" і першу частину сонати Бетговена.

Гостей представила і подала пояснення до поеми "Маруся Чурай" директор місцевого Відділу Українського Музичного Інституту, заступниця голови 59-го Відділу СУА, Лідія Шавяк.

Р. 3-ка

П'ЯТЬ РОКІВ ПРАЦІ СУА В ІРІ, ПЕНН.

116-ий Відділ СУА ім. Олени Лотоцької, Ірі, Па. відсвяткував 28-го лютого 1981 року своє п'ятиліття святочним бенкетом у клубі "Зібенбургер". Голова Відділу, Ірина Свистун відкрила святочну програму молитвою і привітала голову Окружної Управи Огайо Ірину Кашубинську і гостей. Ведення бенкетом перебрала д-р. Рената Волинець. Першим промовцем була Марія Дозорська, яка розказала про заснування і діяльність української громади в Ірі, Па., перед 70-ти роками. Хоч перші кроки були тяжкі тоді для української еміграції в малих скупченнях, та не зважаючи на це, тяжкою працею і з великим завзяттям збудували церкву і спровадили священника. Громадське життя скупчувалось біля церкви. Заснували 40-ий Відділ Українського Народного Союзу. В рамках церкви і УНС, українці в Ірі в 50-их і 60-их роках брали організовану участь в американському суспільному житті в Ірі. Організували пікніки, давали покази народних танців, ознайомлювали з українськими обрядовими і традиційними звичаями, продавали печиво і українські страви під час міжнародних фестивалів. Найважливіше, що були горді зі свого українського походження.

Другим промовцем на бенкеті була Лариса Шпон, яка поінформувала присутніх про заснування Відділу СУА в Ірі. Відділ ім. Олени Лотоцької був заснований 14-го грудня 1975 р., перші сходи відбулися з участю представниці Окружної Управи Огайо, Ірини Кашубинської. Вибрано першу управу Відділу в такому складі: голова Ірина Свистун, заступниця Надія Гамільтон, секретар Марія Дозорська, касир Марія Целенська, референтка суспільної опіки Марія Супик-Борсі, господарська референтка Марія Ярема. Відділ перебрав відповідальність майже за всі ділянки українського організованого життя в Ірі. Надзвичайно працьовиті членки брали участь у телевізійних програмах, показах українського мистецтва. Щороку беруть участь у балю "Інтернаціонального інституту". Два рази виграли першу нагороду за мистецьку виставку українських виробів з дерева, кераміки і вишивок. В 1977 р. влаштовано одномісячну виставку вишивок, різьби, писанок і літератури в Ірі "Public Museum". В 1978 р. разом з Народним Союзом відсвяткували 60-річчя Української Незалежності. Організували і підтримували фінансово дитячу танцювальну групу "Золоте Колосся" під керівництвом Маргарет Коралі і її доньки Лорі Коралі. Членки зустрілись з Розалін Картер, під час її перебування в Ірі. Три роки влаштовується свято св. Миколая для дітей. Відділ придбав п'ятирічний стипендійний фонд для студента в Бразилії в пам'ять Павла Юшкевича, сина членки Джені Юшкевич. Подружжя Юшкевич є спонсорами цього фонду.

По слові Л. Шпон, студенти Лорі Коралі і Джефрі Мунтіян відтанцювали кілька народних українських танців, за що гості обдарували їх оплесками. Ірина Кашубинська привітала членів Відділу і побажала дальших успіхів у праці. І. Кашубинська поділилась з присутніми споминами про своє рідне село і висвітлила прозорки української ноші з цього села.

Офіційну програму свята закінчила д-р Рената Волинець. Вона сказала, що людям без знання своєї спадщини є трудно будувати сильну майбутність. По вечорі і програмі гості забавлялись допізна під звуку української мелодії і задоволені розійшлись додому.

Надія Волинець,
пресова референтка

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

ГЕРОЇНЯ — СТРАДНИЦЯ

(В першу річницю смерті Степанії
Онишкевич-Сікори)

8-го червня 1980 р. в передмісті Клівленду, Пармі — Огайо померла, а в три дні пізніше там же, на цвинтарі апп. Петра й Павла, знайшла місце свого вічного спочинку Степанія Онишкевич-Сікора.

Люди громадно прийшли на похорон і тризну, бо знали й любили покійницю за її працьовитість, погідну, згідливу вдачу та постійну усмішку. Але, як виявилось, найважливішого про неї не знали.

Щойно з прощальних промов на цвинтарі і під час тризни більшість учасників довідалися, що вони ховали жінку-героїню і страдницю, яка майже два десятиріччя жила між ними, зберігаючи за фасадом працьовитості, дружності та постійної мовчазної усмішки, драму свого життя. Драму, яка заслуговує висвітлення в п'єсі, фільмі, чи й опері.

Макабричний дисонанс між трагедійною половиною цього життя і логікою буднів спочиває в тому, що відбулася ця трагедія вже після дій і подій Другої світової війни — коли більшість із нас по таборах переміщених осіб в Німеччині готовилися до виїзду в заокеанські вирії, чи й перебували вже в них.

Степанія Зварич народилася 15-го травня 1919 р. в селі Глибочок Великий на Тернопільщині. Вона здобула торговельну освіту, але насправді "спеціалізувалася" в штуці підпільної боротьби за визволення Батьківщини. Така настанова молодій дівчині утвердилася ще більше, коли

вона вийшла заміж за підпільника Мирослава Онишкевича, який потім, як командир УПА на Закерзонні, під прибраним прізвиськом "Орест", здобув славу безстрашного борця і обдарованого стратега. Що й казати, "Стефа" була його найближчою співробітницею, повірницею і зв'язковою в різних ризиковних дорученнях.

Коли закінчилися бойові дії, почався хресний шлях для подругів зброї і життя: чоловіка польські комуністичні режимники заарештували на початку березня 1948 р., Степанію — в декілька днів пізніше.

Можна без перебільшення повторити за поетом слова, якими він описує пекло:

"Пером не можна описати —
Не можна словом розказати"...

Тільки такими словами можна віддати пекло мук, яке пережила Степанія, сидячи відокремлено від інших в'язнів, у час дволітньої слідчої тюрми — без будьяких вістей від зовнішнього світу, отже, й без відома про долю чоловіка та кількітнього синка — Володимира.

Суд над Степанією і засуд на 15 літ ув'язнення був нічим у порівнянні з родинними вістями, які нарешті наспіли: чоловік засуджений на смерть і розстріляний, а сина забрали поляки, щоб перевиховати його на яничара — в ненависті до батьків і України...

1955 р., в наслідок амнестії, скорбна мати — дружина вийшла на волю. Але самій їй, безпомічній, не сила було збирати і складати в цілість черепки свого розторошеного життя...

Допомога прийшла, як друг Василь Сікора 1960 р. поїхав з Америки до Польщі, віднайшов Степанію і провів ризиковний плян: вони потай одружилися — і на другий рік, під прізвиськом чоловіка, по зміні місця замешкання, Степанія приїхала до Америки. Але єдиного сина не вдало-

ся їй привезти...

На новому місці вона виявилася ідеальною дружиною, невтомною суспільною робітницею і членом проводу 33-го Відділу СУА. В швидкому часі стала меценаткою Українського Гарварду. Робота горіла в її руках. А на обличчі цвіла постійно здержана мовчазна усмішка...

Ця усмішка ставала дедалі яснішою, як листовна комунікація з сином доказувала, що він уже свідомий того, хто він, "ким, за що закуті" були батьки його, а батько і згинув. А в одному листі син у своїх плянах одруження нарешті вимовив те слово, на яке мати так довго ждала: описуючи свою суджену, він сказав: "Вона — наша"... Це був незбитий доказ що й він сам уже наш, український і це її перемога над жорстоким ворогом!

Гарячково заходилася спроводити свою єдину надію — сина до Америки.

Але мачушина доля і цим разом знівечила коротке щастя цієї жінки: несподівано з'явилася недуга серця, потім операція при відкритому серці, ще сімнадцять днів борні організму за життя... і кінець.

Лишилося тільки це чародійне слово: "наша", яке вколисило матір — героїню до вічного сну. Цим словом голова Окружної Управи СУА на останній ялинці окреслила й її саму: "Бракує нам нашої Стефи"...

Та й чи одному тільки 33-му Відділові СУА бракує її?... Насправді, її бракує і Централі цієї жіночої організації і кожній нашій громадській централі і всій еміграції. Можливо, що вчасно виявлений життєпис Степанії міг показати кому слід, як ведуть себе у громаді люди справжньої праці, жертви та боротьби для української справи.

О. Гайський

ЗАМІСТЬ КВІТІВ:

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. Йосифа Жукевича, пересилаємо 10.00 дол. на Фонд 500, а опечаленій дружині, членці нашого Відділу і синам висловлюємо наше співчуття

членки 3-го Відділу СУА
Фінікс, Арізона

Замість квітів на могилу бл.п. Миколи Василькова, мужа нашої бувшої членки п. Соні, — яка тепер живе в Каліфорнії, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" а пані Соні з Родиною висловлюємо наші щирі співчуття.

Членки 11-го Відділу СУА
в Трентоні, Н.Дж.

Замість квітів на могилу бл.п. Володимира Осідача, мужа довголітньої членки управи 43-го Відділу СУА, Іванни Осідач, складаємо 10.00 дол. на Запасний Фонд журналу "Наше Життя"

43-ий Відділ СУА
Філядельфія, Па.

Замість квітів на могилу бл.п. Володимира Рудацького, мужа довголітньої членки управи 43-го Відділу СУА, Софії Рудацької, складаємо 10.00 дол. на Запасний Фонд журналу "Наше Життя".

43-ий Відділ СУА
Філядельфія, Па.

ГРИБ ЗАБЛУДИВСЯ

БОРОВИК

BOLETUS EDULIS

Білоногий, опасистий гриб-боровик вкрився листом і задрімав. Кажуть, що гриби швидше у снах виростають.

А на світанку, коли ще й роса не спала, Тимко подався до лісу по гриби.

Тільки ступив на галявину, — як перед ним сиріюжка підняла голову.

Взяв Тимко її в кошик і пішов далі.

Заходить у березняк, а там — підберезників, як роси. Коричневі шапки на довгих ніжках так і зиркають з трави.

Набрав Тимко підберезників мало не повний кошик. Та дуже кортіло йому боровика знайти.

Сиріюжка з кошика гукала боровикові:

— Ходімо з нами!

А білоногий ще звечора укrywся листом і не озвався на поклик.

Кликав підберезник:

— Друже боровиче, ходімо з нами!

А боровик з листом на голові не знав, куди йому йти.

Під зеленокорими осиками Тимко знайшов грибовисько краснюків-підосичників, що виглядали з трави і віталися з Тимком.

Хлопець швидко наповнив свій кошик і зібрався додому. Та дуже кортіло йому боровика знайти.

Почули краснюки голос підберезників та сиріюжок і собі почали боровика кликати:

— Ходімо з нами!

Гриб-боровик почув далекий голос, але й цього разу промовчав, бо здогадався, що краснюки, і підберезники, і сиріюжки скоро

СИРОЇЖКА БУРІЮЧА

RUSSULA XERAMPELINA

ПІДБЕРЕЗОВИК
KROMBHOLZIA LECCINUM SCABRA

будуть на сковорідці смажитись. А йому ой як хотілося знайти своїх друзів-боровиків. Гуртом і в кошик веселіше потрапити. Не стояв би він самотнім під шумливим кленом та не слухав давньої загадки:

*Стоїть при доріжці
на товстій ніжці.
Шапочку має,
та не знімає.*

*Люди придуть,
в козуб візьмуть,
кинуть у горщик —
смачніший борщик.*

Вирішив гриб, хоч би й що, — знайти сім'ю боровиків. Ступив крок, другий. Потім лісом — між березами та вільхами, між кленами та осиками. До полудня блукав, а схожих на себе не знайшов. Бо в тутешньому лісі боровиків не було. Надвечір зупинився він, довго роздивлявся навколо — та й лісу не впізнав.

«Заблудився, напевне», — подумав боровик. І досі блукає по лісу білоногий боровик з кленовим картузиком на голові. Хто знайде його, то відгукніться. Щоб Тимко марно не шукав.

Бо сам гриб не обізветься. Не зніме свою смушеву шапку. І не скаже вам:

*Ось я — гриб-боровик,
я до кошика звик.
Ось я — весь на виду,
сам до вас підійду.*

*Беріть мене, смажте,
кидайте у горщик.
Буде й до картоплі,
буде вам і в борщик.*

Отож хто знайде його, то відгукніться.

ПІДОСИКОВИК
KROMBHOLZIA LECCINUM AURANTICA

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЛІЧИЛКИ (для дошкільнят)

Котилася торба
З великого горба,
А в тій торбі
Хліб — паляниця —
З ким захочеш,
З тим поділися.

Попіл, попіл, попільниця.
А деж наша зозулиця?
Понад морем літала,
Синім оком кивала.
А ти, киве, не кивай,
Та з города втікай.

СТЕПАН ГРИЦЕНКО

Мати гримає на сина:
— Ох, і лишенько мені!
Ти яким сьогодні чином
Вибив шибку у вікні?
Подививсь малий на шибку,
Каже матері з плачем:
— Я її не чином вибив,
А Іванковим м'ячем.

Світанок, вересень 1979

ЗАМІСТЬ КВІТІВ:

Замість квітів на свіжу могилу **бл. п. Івана Курячого**, чоловіка членки нашого Відділу, Катерини Курячої, складаємо 25.00 дол. на Фонд Допомоги Українським Політичним В'язням та їхнім Родинам.

Членки 44-го Відділу СУА
Філядельфія, Па.

Для вшанування пам'яті покійного **д-ра Володимира Савчака** складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Членки 82-го Відділу СУА
Нью-Йорк, Н.Й.

Вшановуючи пам'ять покійного **Володимира Осідача**, брата нашої членки Мирослави Осідач, складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Членки 82-го Відділу СУА
в Нью-Йорку

В пам'ять мого незабутнього мужа **бл.п. Василя Гусара**, в шосту річницю його смерті, та в першу річницю смерті моєї подруги **бл.п. Ольги Грицай-Нирі**, складаю 20.00 дол. на Фонд "Наше Життя"

Дарія Гусар

Замість квітів на свіжу могилу **Катерини Пелешок** складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Христя Навроцька

Замість квітів на свіжу могилу моєї приятельки — бувшої учительки на рідних землях **бл.п. Євгенії Джигало** складаю 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя". В. Родині висловлюю щире співчуття.

Олена Блавацька

В пам'ять незабутньої товаришки **бл.п. Марійки Джумигі** складаємо 10.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Марія і Степан Матвійків

Замість квітів на могилу **сл.п. Марії Плевако**, яка померла в Парижі, складаю на Пресовий Фонд "Нашого Життя" 10.00 дол., а чоловікові покійної висловлюю слова щирого співчуття

Ольга Загородна-Трачук

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Юстини Козак** членки 63-го Відділу СУА, пересилаю 5.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя"

Ірена Малиновська
членка 63-го Відділу СУА

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Юстини Козак**, довголітньої членки 63-го Відділу СУА, пересилаю 5.00 дол. на Пресовий Фонд "Нашого Життя" а Родині висловлюю щирі співчуття

Леонтина Галяженко
членка 63-го Відділу СУА

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА
"ПРЕСОВИЙ ФОНД 'НАШОГО
ЖИТТЯ'!

ЗАМІСТЬ КВІТІВ НА УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ

В сьому сумну річницю смерті нашого незабутнього мужа, батька і дідуся **бл.п. Петра Футея**, замість квітів на його могилу складаємо 20.00 дол. на Український Музей.

Марія Футей з родиною
Парма, Огайо.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Марії Дзюблик** складають 10.00 дол. на Український Музей.

Юлія і Омелян Урбанські
Бовлінг Грін, Огайо.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Анни Чернявської** складаю 10.00 дол. на Український Музей.

Мирослава Чубата, Міпффорд, Конн.

В пам'ять **бл.п. Юрія Ковальського** складаємо 20.00 дол. на Український Музей.

Марія і Стефан Матвійків, Вільмінгтон, Дел.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Катерини Пелешок** складаємо 50.00 дол. на Український Музей.

Марія і Йосип Лисогір.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Богодара Бадана**, брата **Марії Даниш** складаю 10.00 дол. на Український Музей.

Оксана Рак, Нью Йорк.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. д-ра Богодара Бадана**, брата нашої членки **Марії Даниш** складаємо 25.00 дол. на Український Музей.

Управа і членки 64-го Відділу СУА.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Богдана-Дади Рака** складаю 25.00 дол. на Український Музей.

Ірена Гошовська. Нью-Йорк.

В пам'ять моїх родичів **д-ра Стефана і Марії з Штайденів Янівих** складаю 100.00 дол. на Український Музей.

Ляриса Янів-Фонтана,
Бетесда, Мд.

Вшановуючи пам'ять нашої дорогої Мами **бл.п. Марії Дзюблик** зложили на Український Музей: **д-р Євген і Олена Мартинюки** 50.00 дол. **Леонід і Галина Дмитревичі** 25.00 дол. **Василь і Анна Івановичи** 20.00 дол. **Віра Смаль-Стоцька** 5.00 дол.

Замість квітів на свіжу могилу **бл.п. Катерини Пелешок**, тети **Антоні** і **Віри Шумейків** зложили працівники **Ковбаснюк Травел, Інк.** на Український Музей: 50.00 дол.

Варка Бачинська, Рома Беркешук, Марія Ілечко, Марта Яцушко, Уляна Майстренко і Андрій Ластовецький.

Для вшанування пам'яті покійного **д-ра Володимира Савчака** зложили на Український Музей: 25.00 дол. **Юрій і Олена Артюшенки** по 20.00 дол. **Володимир і Марія Барагури, Орест і Ксеня Ключаси**, 15.00 дол. **Іванна і Ярослав Клими**, по 10.00 дол. **Ольга Гірна, Володимир і Олександра Кіршаки, Надія Попель, Роман і Теодора Бриттани, Ольга Качмарська, і Марія Васьків.** 5.00 дол. **Т. Воробець.** —
Разом 145.00 дол.

Від Редакції

Редакція не приймає матеріалів не підписаних авторами та застерігає за собою право скорочувати статті та правити мову.

Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди, а не погляди редакції. Редакція не буде містити невивічених і образливих для когонебудь висловів. Рукописів не звертаємо. Аноніми не читаємо.

Редакція приймає у вівторок, середу, четвер і п'ятницю від 10 — 1 і по полудні від 3 — 6. В інших годинах за домовленням: тел: (212) 674-5508. Адміністрація (212) 533-4646. Адреса: 108 Second Ave., New York, N. Y. 10003

Докінчення: ІЗ МАНДРИВОК

Здавалося б, що на тому нашим мандрам по доріжках минулого кінець. Та ні, рід живе у своїх нащадках. Коли мандрую вулицями рідного міста, часто доводиться зустрічати теж донечки панства Котовичів, Наталку й Ірену. Гарні, милі й симпатичні, елегантні панночки, на яких виразний слід впливу пані Олени, яку мусіли дуже любити. Обидві з виразними музичними й мистецькими здібностями, обидві покінчили майстерні класи консерваторії, а Наталка м'гр. філософії ще й Моцартеум у Зальцбурзі, і тепер рахується одним з кращих музичних педагогів у Філадельфії, навчаючи гри на фортепіані в добрій американській музичній школі. Ірена відома акомпаніаторка Орестові Руснакові в додатку до своїх музичним обдарувань, ще визначалась значним драматичним хистом, виконуючи часто ролі в Стрийському аматорському театрі, який мав дуже добрих режисерів і акторів, і тому успішно ставив п'єси так званого "великого репертуару" при виповнених публікою залах. Музичні дарування п. Ірени перенеслися на сина, Володимира Старосольського, адвоката, що плекав легку українську музику в доброму виконанні.

Приємно перебувати в рідному місті, але всьому приємному буває, колись, кінець. Щоб продовжити цю приємність, я написав цей спогад. Але, про минуле, треба писати навіть без приємності. Знання минулого конечно, бо воно формує сучасне, а може навіть бути дороговказом для нашої мандрівки в майбутнє. З цього погляду можна висловити тільки жаль, що так мало ходимо доріжками минулого і так мало пишемо про нього!

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

79-ИЙ ВІДДІЛ СУА, БОСТОН, МАСС.

Загальні збори Відділу відбулися 11-го лютого 1980 і вибрано таку управу: Голова: Ірена Луців, заступниця голови: Тая Смолинська, секретарка: Тамара Орловська, касирка: Софія Вінсор

Референтки: культурно-освітня: Тая Давіньон, суспільної опіки: Наталія Миколаєвич, Люся Чайківська, господарські: Оксана Пясецька, Анна Смолинська пресова: Марія Турко

Контрольна Комісія: Ольга Федорів, Тая Витвицька

Тамара Орловська,
секретарка

ЗАМІСТЬ КВІТІВ

Замість квітів на свіжу могилу бл.п. Марії Котик зложили на Український Музей; через 59-ий Відділ СУА Балтімор, Мд.

по 50.00 дол. — Юрій і Марія Котики, Анна Мельник, родина Лисобейв,

по 20.00 дол. — д-р Микола Войтович, д-р Омелян Дерій, Марія Булавка, Іван Марковський, Ірина і Мирон Лисі.

по 10.00 дол. — Марія і Орест Поліщуки, Галина Пісецька, Володимира Сорока, Остап і Анна Стельмахи, Ангелина Талан, Анна і Михайло Тимюки, Володимир Романовський, Анна Зобнів, Дарія Чорнодольська, Осип і Надія Зінкевичі, Дора Хариш, Лідія Шавяк, Ольга і Михайло Нічі, Ольга і Василь Коржі, Анна і Петро Самутини, Анна Сатурська, Ірина Пік, М. Попович

по 5.00 дол. Людмила Хай, Іванна Хмільєвська, Анна Качан, Мирослава Ласійчук, Анна Поліщук, Марія Хархаліс, Агрепина Чумак, Оксана Калиновська, Валя Снігура, Євгеня Стельмах.

4.00 дол. Софія Михайлишин.

115-ИЙ ВІДДІЛ СУА, БАЛТІМОР, МЕРИЛЕНД

Загальні Збори Відділу відбулися 27-го червня 1981 р. На зборах були присутні Віра Кліш, заступниця голови Філадельфійської Округної Управи і Наталія Даниленко, заступниця голови Головної Управи. До нової (1981-1982 р) Управи Відділу ввійшли: голова — Люба Книш, заступниця голови — Марійка Улянович, секретарка — Оксана Палійчук, касирка — Ірена Траска. Референтки: організаційна — Марійка Поліщук, культурно-освітня — Лідія Чумак, виховна — Юстина Чапельська, пресова — Таїса Корж, зв'язків — Доя Котик, господарська — Аня Григорович. Контрольна Комісія: Оксана Чорна — голова; Іванна Телюк, Оля Кулинич — членки.

Марійка Улянович
секретарка на зборах

"OUR LIFE" Magazine (USPS 414-660) is published monthly — except July & August combined — by Ukrainian Women's League of America, Inc. at 108 Second Ave., N. Y., N. Y. 10003

Subscription in the United States of America \$13.00, half year \$7.00, single copy \$1.30.

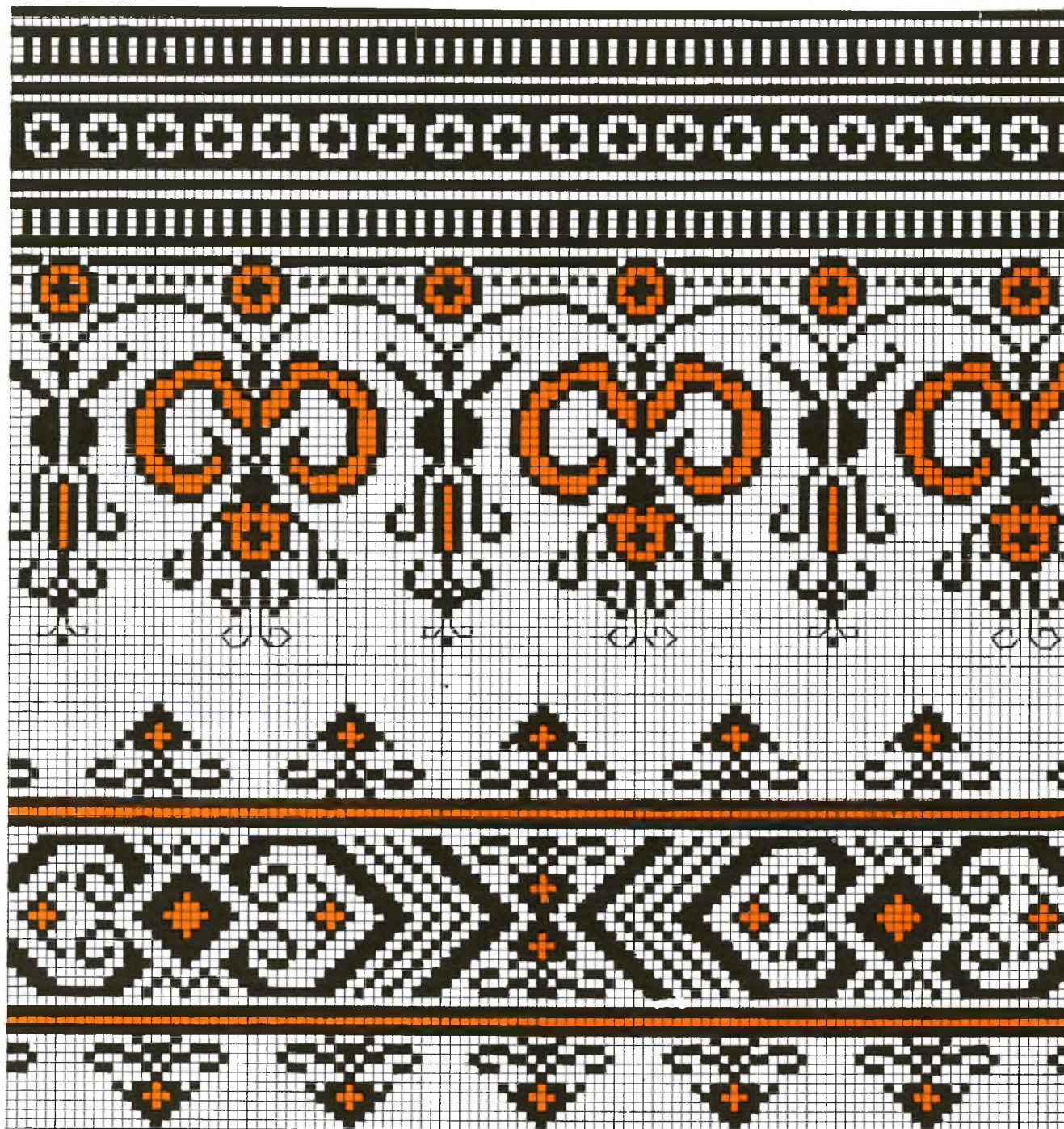
COUNTRIES OTHER THAN U. S. (with the exception of South America) may send the subscription in their currency, which will equal the amount of 13.00 American dollars.

ПЕРЕДПЛАТА В США: річна ... 13.00 дол. піврічна 7.00 дол. Поодинокое число 1.30 дол.

КРАЇНИ ПОЗА МЕЖАМИ США (за винятком Південної Америки) можуть вплачувати у своїй валюті, в сумі яка дорівнює вартості 13.00 американських доларів.

Printed in U. S. A. by Computoprint Corporation, 335 Clifton Ave., Clifton, N. J., 07011 ©Copyright 1981 Ukrainian Women's League of America, Inc.

"Second-Class Postage Paid at New York, N.Y. and at additional
mailling offices" Return to "Our Life" Magazine, (USPS 414-660)
108 Second Ave. New York, N. Y. 10003
RETURN POSTAGE GUARANTEED

*Взір до вишивання проекту Ірини (Орисі) Сеник, виконаний під час перебування в Мордовських таборах.
Рисувала Ольга Трачук. Жовті нитки DMC 741*